

HRVATSKA PČELA

godišće 129.
Zagreb, 2010.
ISSN 1330-3635

4

Zamjena stare
matice

Higijenska pojilica

Pelud -
antialergijska terapija

Bayvarol®, u proljeće prvo test, potom terapija.

Prije tretiranja, potrebno je provesti dijagnostički postupak kako bi se odredio razmjer infestacije pčelinjeg legla grinjom *Varroa destructor*. Ovisno o razmjeru infestacije varoozom potrebno je tretiranje kolonija Bayvarol®-om u trajanju 4 do 6 tjedana sa 4 trake po košnici. Bayvarol® je učinkovit protiv varooze, ali istovremeno potpuno bezopasan za pčele.

Prije tretiranja, potrebno je provesti dijagnostički postupak kako bi se odredio razmjer infestacije pčelinjeg legla grinjom *Varroa destructor*. Ovisno o razmjeru infestacije varoozom potrebno je tretiranje kolonija Bayvarol®-om u trajanju 4 do 6 tjedana sa 4 trake po košnici. Bayvarol® je učinkovit protiv varooze, ali istovremeno potpuno bezopasan za pčele.

Bayvarol® trake

Za suzbijanje varooze.

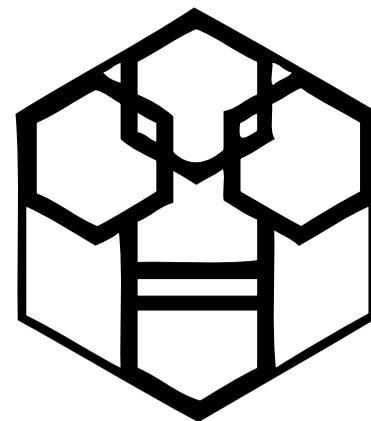
Sastav - Flumetrin 3.6 mg, PVC traka do 6.61 g, 4.23 mg 85% flumetrina = 3.6 mg 100% flumetrina. **Indikacije** - Dijagnoza i liječenje varooze pčela. **Kontraindikacije** - Lijek se ne smije primjenjivati u vrijeme unosa nektara u košnicu. Bayvarol® vrpce ne smije se primjenjivati istovremeno s drugim lijekovima za suzbijanje nozemoze ili varooze. **Napomene i mjere opreza** - U osjetljivih osoba flumetrin može uzrokovati alergijske reakcije na koži, zato u radu s pripravkom Bayvarol® treba upotrebljavati zaštitne rukavice. U slučaju dodira s trakama ruke treba temeljito oprati vodom i sapunom. Pri rukovanju vrpčama zabranjeno je jesti, piti i pušiti, a pripravak se ne smije pohraniti na mjestima gdje se drži hrana i piće. **Karencija** - Ako se Bayvarol® vrpce primjenjuju u skladu s uputom nema ograničenja u uporabi meda za ishranu ljudi. **Med**: 0 dana. **Način izdavanja** - Izdaje se na veterinarski recept. **Proizvođač** - Bayer HealthCare AG, Leverkusen, Njemačka. **Zastupnik** - Bayer d.o.o., Zagreb, Hrvatska, R. Čimermana 64 a, tel. 6599 935; fax. 6599 902, e-mail: andrej.dean@bayerhealthcare.com

Bayer HealthCare
Animal Health

Potražite u svim boljim veterinarskim ljekarnama!

HRVATSKA PČELA

GODIŠTE / YEAR 129

BROJ / NUMBER

TRAVANJ / APRIL 2010.

U ovom broju / In this issue

- 110. Aktualnosti / Actualities
- 114. Kolumna / Column
- 115. Tehnologija pčelarenja / Beekeeping technology
- 115. Pčelarski radovi u travnju / April activities on apiary
Petar trogrlić
- 117. Zamjena stare matice mladom oplodjenom / Queen replacement
Josip Križ
- 120. Higijenska pojilica / Hygienic water supply
Damir Rogulja
- 122. Apiterapija / Apitherapy
- 124. Ekološko pčelarenje / Ecological beekeeping
- 125. Zanimljivosti / Interesting matters
- 130. Reportaže / Reports
- 137. Medonosno bilje / The bee pasture
- 138. Dopisi / Letters
- 142. Oglasi / Advertisements
- 144. In memoriam

ČASOPIS
HRVATSKOG
PČELARSKOG
SAVEZA

Stručni časopis "Hrvatska pčela" osnovalo je Hrvatsko-slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku 1881. godine, te je u početku tiskan kao "Slavonska pčela", zatim kao "Hrvatska pčela" i "Pčela". To je jedan od najstarijih pčelarskih časopisa u svijetu.

SLIKA S NASLOVNICE:

PČELA NA MASLAČKU
FOTO: V. LESJAK

NAKLADNIK
Hrvatski pčelarski savez
Pavla Hatza 5.
10000 ZAGREB
Telefoni:
urednik - 01/48-19-536,
099/481-95-39
Vesna Filmar, administracija
01/48-11-327,
099/481-95-37
Tomislav Gerić, tajnik

01/48-11-325,
099/481-95-38
Martin Kranjec, predsjednik -
099/481-95-36
Ivana Berg-Divald, dipl. novinar
099/481-95-35
Fax: 01/48-52-543
E-mail: pcelarski-savez@
zg.htnet.hr
www.pcela.hr
ŽR: 2484008-1100687902

IZDAVAČKI SAVJET
Predsjednik Savjeta:
Zlatko Tomljanović,
dr. vet. med.
ČLANOVI:
mr. sc. Marijan Katalenić
prof. dr. Nada Vahčić
mr. sc. Dražen Lušić
mr. sc. Nenad Strižak
dr. sc. Dragan Bubalo

Stjepan Žganjer
Ivana Tlak Gajger, dr. vet.
med.

UREDNIŠTVO:
dr. sc. Zlatko Puškadija
mr. sc. Đurđica Sumrak
dr. sc. Ljerka Zeba
mr. sc. Jasminka Papić
Saša Petrić, ing. polj.

Boris Bučar, dipl. ing.

UREDNIK
Vedran Lesjak, dipl.ing.agr.

LEKTORICA
Ivana Berg-Divald, dipl.
novinar

GRAFIČKO OBLIKOVANJE
StudioQ

OBAVIJEST

Ovim putem Hrvatski pčelarski savez upućuje poziv pčelarskim udrugama, koje nisu do sada obavile aktivnosti vezane uz uspostavu Evidencije pčelara i pčelinjaka za svoje područje, da ubrzaju svoje aktivnosti te privedu završetku navedene radnje.

Naime, približavanjem ulaska RH u Europsku uniju, pokreću se i novi mehanizmi vezani uz sustav potpora, te se na taj način uspostavljaju i novi parametri vezani uz pčelarstvo, što znači da svi koji nisu u Evidenciji neće moći ostvariti potpore od 2011. Odgovornost za sve probleme pojedinaca koji će nastupiti nepravovremenom izradom Katastra snosit će dotična pčelarska udruga.

Temeljem toga, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja naznačilo je 2010. kao godinu tijekom koje će Hrvatski pčelarski savez u suradnji s MPRIIR izraditi programe i projekte na temelju kojih će se donositi izvedbene programske mjere poticanja u pčelarstvu, kakve vladaju i u Europskoj Uniji.

Baza, odnosno osnova svih projekata i provedbenih mjera, su podaci koji se prikupljaju u Evidenciji pčelara i pčelinjaka – katastra pčelinjih paša.

Upravo zbog toga evidentna je potreba da se što prije završe sve aktivnosti oko uspostave cjelovite Evidencije pčelara i pčelinjaka sukladno Pravilniku o držanju pčela i katastru pčelinjih paša.

Stoga, apeliramo na sve pčelarske udruge koje nisu dostavile podatke u Hrvatski pčelarski savez da što hitnije završe aktivnosti vezane uz uspostavu Evidencije pčelara i pčelinjaka za svoja područja.

Hrvatski pčelarski savez

PREPORUKA PČELARIMA

Poštovani pčelari, budući da je pred nama nova pčelarska sezona, a u 2009. ipak se uspjela postići zadovoljavajuća razina cijena meda, kao i način plaćanja, barem kod većine otkupljivača, HPS smatra da ne postoji niti jedan razlog da tu razinu cijena, kao i način plaćanja, ne zadržimo i u ovoj 2010. godini.

Naime, cijene meda na europskom tržištu ne padaju, isto tako je i u Hrvatskoj kada govorimo o maloprodaji, a ujedno bilježimo osjetni rast potrošnje na domaćem tržištu, kao i pojačane potražnje prema izvozu. Iz svega ovoga proizlazi da i ove godine trebamo biti oprezni kod ugovaranja prodaje, kao i puštanja količina na tržište, pogotovo kod bagremovog vrcanja kako ne bi sami sebi zbog velike i nekontrolirane ponude skinuli cijenu, jer prošle godine smo se uvjerali da se i plaćanje može svesti na prihvatljiv način za pčelare.

Zato HPS i izlazi s ovakvim priopćenjem, sve u svrhu kako ne bi došlo do većih oscilacija cijena i da se ne ponove gorka iskustva iz ne tako davne prošlosti kada su cijene padale i do 50% u veleprodaji, dok su u maloprodaji ostajale iste ili ponekad i rasle.

Osım toga, dobivamo podatke s terena da se već unaprijed ugovara prodaja sa prošlogodišnjom razinom cijena kada je u pitanju bagrem, a ona se u prošloj godini kretala od 17 do 20 kuna - koji nisu žurili s prodajom.

Stoga, poštovani pčelari, poslušajte samo s onima koji su ozbiljni te na takav način i plaćaju, i medna vam nova pčelarska sezona!

Martin Kranjec, predsjednik HPS-a

OBAVIJEST BLAGAJNICIMA PČELARSKIH UDRUGA

Poštovani blagajnici, znate li da je rok za uplate članarina Hrvatskom pčelarskom savezu 31. 3. 2010. istekao? Iz tog razloga, molimo Vas da što hitnije izvršite uplate članarina na broj žiro-računa Saveza 2484008-1100687902 te da pošaljete popise članova, a za nove članove i točne adrese.

HPS

Martin Kranjec,
predsjednik Hrvatskog
pčelarskog saveza

Povjerenici za izvođenje Evidencije pčelara, pčelinjaka i Katastra pčelinjih paša

Koprivničko-križevačka županija:

- Darko Zvonar - (098/497-760), PU „Bagrem“ Kloštar Podravski;
- Dražen Mihac - (091/2522-339, 048/650-133), PU „Bagrem“ Đurđevac;
- Vatroslav Vrban - (098/421-731), PU „Lipa“ Koprivnica;
- Zvonko Šabjan - (098/187-69-06), PU „Križevci“ Križevci.

Brodsko-posavska županija:

- Marica Pavlović - (091/5587-033, 035/384-407), PU „Nektar“ Nova Gradiška;
- Ladislav Konopka - (098/9591-448), PU „Zrinski“ Slavonski Brod;

Grad Zagreb:

- Ivan Tucaković - (098/1869-420), PU „Lipa“;
- Danijel Špoljarić - (091/5143-714), PU „Propolis“;
- Ivan Mlikota - (098/305-305), PU „Zagreb“
- Ivan Tucaković - (098/1869-420), PU „Degenija“

Bjelovarsko-bilogorska županija:

- Dalibor Hercik - (043/448-190, 098/660-281), PU „Maslačak“ Grubišno Polje;
- Nemanja Vlahović - (099/680-1115), PU „Cvijet“ Garešnica;
- Franjo Anić - (098/453-877), PU „Čazma“ Čazma;
- Vladimir Bilek - (098/9778-508), PU „Bagrem“ Daruvar;
- Franić Nikola - (098/95-188-56), PU „Bilogora“ Bjelovar

Dubrovačko-neretvanska županija:

- Tadija Glavinčić - (098/9557-956), PU „Mandarina“ Opuzen
- Ante Karač - (098/90-95-954), PU „Vrijesak“ Pelješac;
- Ivo Vlašić - (099/2162-503, 020/486-105), PU „Rusmarin“ Župa Dubrovačka,
- Mari Baja - (098/1874-651, 020/690-005), PU „Kadulja“ Metković;
- Davor Družijanić - (020/687-265, 098/285-100), PU „Planika“ Ploče,
- Ivica Kuliš - (091/727-6124), PU „Nada“ Konavle;
- Ivan Lopina - (098/243-919), PU „Dubrovačko primorje“ Majkovi

Istarska županija:

- Gortan Cvetko - (052/874-444), PU „Labin“ Labin;
- Veljko Grbac - (052/505-338, 098/334-341), PU „Pula“
- Željko Ravnić - (098/435-062), PU „Lipa“ Pazin;
- Sead Šabanović - (052/825-656, 098/596-23-66), PU „Lipa“ Pazin;
- Emil Prodan - (091/666-29-81), PU „Buzet“, Buzet;

- Nevio Žiković - (052/449-255, 091/514-44-34), PU „Nektar“ Poreč.

Karlovačka županija:

- Josip Rožman - (047/757-423, 098/1985-698), PU „Žakanje“ Žakanje;
- Ivan Erdeljac - (047/414-479, 091/898-3794), PU „Duga Resa“ Duga Resa;
- Darko Puškarić - (047/639-159, 091/1537-190), PU „Ogulin“ Ogulin;
- Ivan Legat - (047/611-084, 098/9823-834), PU „Karlovac“ Karlovac;
- Paunović Nikola - (098/1362-762), PU „Kostenjar“ Ribnik;
- Darko Kovačević - (091/75-55-100), PU „Srce“ Slunj-Rakovica - Cetingrad.

Krapinsko-zagorska županija:

- Dragutin Jureša - (049/232-956, 098/880-445), PU „Hrvatsko zagorje“ Zabok;
- Ivan Kožić - (098/1640-049), PU „Nektar“ Konjščina;
- Dragutin Vučković - (091/576-2831), PU „Gaj“ Mače;
- Stjepan Duš - (098/1841-429, 049/371-120), PU „Krapina“ Krapina;
- Josip Batišta - (049/232-940, 091/5306-621), PU „Medeni“ Pregrada;
- Stjepan Smičić - (049/553-263, 098/1850-770), PU „Kvirin Broz“ Klanjec;
- Mladen Mikac - (098/9560-702), PU „Pletara“ Lohor

Ličko-senjska županija:

- Nikola Orlić - (098/785-061), PU „Trnka“ Korenica – Udbina;
- Miroslav Špalj - (091/5199-321), PU „Drača“ Senj;
- Željko Čorak - (099/3111-627), PU „Gospić“
- Marijan Kostelac - (053/772-062, 099/5005-867), PU „Maslačak“ Otočac

Osječko-baranjska županija:

- Dragan Zlosa - (031/611-008, 099/2161-059), PU „Pčela“ Našice;
- Pavo Kraljik - (031/702-376), PU „Baranja“ Beli Manastir;
- Damir Škrlec - (091/893-8830), PU „Pčela“ Osijek;
- Dalibor Mihaljević - (031/650-416, 098/559-139), PU „Valpovština“ Valpovo;
- Ratko Cerovečki - (095/904-16-23, 031/630-171), PU „Bagrem“ Donji Miholjac;
- Mladen Matasović - (098/319-808), PU „Đakovština“ Đakovo

Međimurska županija:

- Kutnjak Zlatko - (095/9030-873, 040/851-081), PU „Akacija“ Čakovec
- Ivan Mihoci - (095/8075-032, 040/643-171), PU „Čmela“ Sveta Marija

Požeško-slavonska županija;

- Marijan Horvat - (034/421-296, 098/431-498), PU „Pakrac-Lipik“;
- Vladimir Štibrčić - (034/269-038, 098/965-1182), PU „Pletemica“ Pletemica;
- Željko Balen - (098/793-303), PU „Zlatna dolina“ Požega
- Mirko Veić - (098/368-201), PU „Slavonska pčela“ Ruševo

Primorsko-goranska županija:

- Damir Zanoškar - (098/1991-970), PU „Medun“ Delnice;
- Branko Grbac - (098/447-655), PU „Medun“ Delnice;
- Dinko Kolić - (098/9293-260), PU „Smreka“ Vrbovsko;
- Antun Arh - (051/824-179), PU „Čabar“ Čabar;
- Nenad Bojanac - (051/248-665, 098/9761-219), PU „Kuš“ Crikvenica i općina Vinodolska;
- Josip Pravdica - (051/785-358), PU „Novi Vinodolski“ Novi Vinodolski;
- Jadranko Cvitanović - (051/854-747), PU „Kadulja“ Krk;
- Željko Skladany - (095/825-89-44), PU „Kadulja“ Krk;
- Mladen Dragoslavić - (098/167-4716), PU „Učka“ Lovran
- Jakov Gjeldum - (051/682-509, 098/876-998), PU „Učka“ Lovran
- Mladen Dragoslavić - (098/167-4716), PU „Kuš“ Cres-Lošinj;
- Ante Vucić - (051/459-237), PU „M. Barač“ Rijeka,
- Nedjeljko Tafarija Karlić - (098/720-136), PU „Rab“ Rab;

Sisačko-moslavačka županija:

- Dragoljub Arbutina - (044/878-077, 091/9399-121), PU „Kesten“ Dvor;
- Slobodan Nišević - (098/180-4449), PU „Petrinja“ Petrinja;
- Ivan Lacković - (044/851-116, 098/186-4772), PU „Kostanj“ Hrvatska Kostajnica;
- Ivan Pavlović - (098/803-565), PU „Sisak“ Sisak;
- Tomislav Potočki - (098/582-704), PU „Metvica“ Kutina,
- Željko Duhaček - (044/679-688, 098/988-1859), PU „Lipa“ Popovača,
- Zdenko Jakubek - (091/5098-239), PU „Metvica“ Novska.

Splitsko-dalmatinska županija:

- Dinko Šušnjarić - (021-841-589, 099/2717-968), PU „Vrisak“ Imotski;
- Ivan Mravak - (021/839-008, 099/6799-122), PU „Matica“ Otok Dalmatinski;
- Ivan Liović - (091/5412-186, 021/825-140), PU „Vrdovalo-Hrvace“ Hrvace;
- Bogoslav Džaja - (098/891-588), PU „Ulišće“;
- Tonći Kovačić - (098/370-588), PU „Cetina“ Omiš;
- Dario Bogdan - (021/765-947, 091/3768-259), PU „Levand“ Vrbanj-Hvar;
- Milan Božinović - (021/240-135, 091/8948-293), PU „Dinara“ Vrlika,

- Ivan Runje - (021/839-260, 098/9582-396), PU „Vrisak Sinj“ Sinj;
- Nikša Jurić - (021/348-651, 099/5986-696), PU „Ružmarin“ Split.
- Ante Kasalo - (091/5229-434), PU „Trogir“ Trogir
- Marko Kalajžić - (091/270-12-34), PU „Radobilje“ Žeževica
- Dražen Turić - (021/672-125, 098/456-054), PU „Vrisak“ - Vrgorac
- Rafael Filipović - (021/619-111), PU „Kadulja“ Makarska

Šibensko-kninska županija:

- Jovan Berić - (098/9688-279), PU „Kistanje“ Kistanje
- Ivan Eberhart - (098/1876-390), PU „Drača“ Knin,
- Jakov Matešić - (098/870-267, 023/332-733), „Pčela“ - Šibenik

Virovitičko-podravska županija:

- Zdenko Čapan - (098/983-45-71), PU „Bagrem“ Pitomača;
- Mario Tomšić - (098/609-398), PU „Virovitica“ Virovitica;
- Ivica Sertić - (098/902-8418, PU „Lipa“ Slatina,
- Milanko Jeličić - (033/565-040), PU „Papuk“ Voćin,

Varaždinska županija:

- Željko Kralj - (042/796-250), PD „Varaždin“ Varaždin;
- Krešo Piljak - (091/3306-197), PD „Ludbreg“ Ludbreg;

Vukovarsko-srijemska županija:

- Kristijan Dubravac - (098/983-2627, 032/833-056), PU „Matica“ Županja;
- Dušan Tripić - (095/879-19-50), PU „Milena“ Borovo;
- Enver Amautović - (032/450-091, 098/762-390), PU „Vukovar 91“, Vukovar;
- Jozo Petrušić - (098/16-804-79), PU „Nektar“ Vinokovci;
- Dejan Zlatar - (098/667-397), PU „Lipa“ Ilok.

Zagrebačka županija:

- Ranko Čepo - (098/9316-078), PU „Samobor“
- Siniša Lisjak - (099/4020-471), PU „Vrbovec“ Vrbovec;
- Božidar Novosel - (01/2060-874, 098/9379-712), PU „Matica“ Sv. Ivan Zelina;
- Miro Geri - (098/1616-002), PU „Maslačak“ Dugo Selo;
- Stjepan Milanović-Litre - (098/475-194), PU „Lipa“ Jastrebarsko;
- Dario Frangen - (098/383-306), PU „Turopolje“ Velika Gorica;
- Đuro Horčićka - (091/9404-878), PU „Križ“ Moslavina,
- Tomislav Mikelec - (098/9692-918), PU „Ban J, Jelačić“ Zaprešić

Zadarska županija:

- Rajko Marinović - (091/5516-027), PU „Velebit“ Zadar;
- Anđelko Baričević - (098/705-956), PU „Kadulja“ Pag.

Ivana Berg - Divald,
dipl. novinar,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Revolucionarno istraživanje za boljitak pčelarstva

Ivana Tlak Gajger, do nedavno - dr. vet. med. 25. veljače postala je doktorica znanosti na zagrebačkom Veterinarskom fakultetu u prostorijama Zavoda za biologiju i patologiju riba i pčela, gdje je obranila svoju doktorsku disertaciju **“Uspostavljanje sustava transpozon mutageneze za bakteriju *Paenibacillus larvae*”** na kojoj je radila i istraživala više od tri i pol godine.

Inicijalna ideja ove mlade znanstvenice bila je istraživati genotipizaciju uzoraka *Paenibacillus larvae* sakupljenih na području cijele Hrvatske. Međutim, u razgovoru sa tada budućim mentorom doc. dr. sc. Oliverom Vugrekom „iskristalizirala“ se ideja kako bi bilo zgodno napraviti nešto što još nitko svijetu nije napravio. Tako je Ivana Tlak Gajger na osnovu određenih istraživanja, koja su bila rađena za humane patogene mikroorganizme, došla na ideju za svoj doktorski rad s ciljem otkrivanja virulentnih čimbenika i “rasvjetljavanja” mehanizama patogeneze za “najtežu” pčelinju bolest - **američku gnjiloću medonosne pčele**. Osim toga, ovaj sustav se može primijeniti i na druge patogene koji su uzročnici i drugih pčelinjih bolesti, ali i za druge životinje.

Ono što je važno istaknuti je da je po **prvi puta u svijetu uspostavljen ovakav sustav kao temelj za buduća molekularna istraživanja**, i na taj način bi se mogli ispitivati različiti mutanti, te izbaciti gen koji je odgovoran za formiranje spore kod *Paenibacillus*, tako da **više ne bi bilo infektivnih spora**.

Što znači da uzročnik više ne bio infektivan i time bi se eventualno mogli patentirati i biljni lijekovi (tipa - vaccine) koji bi se mogli jednostavno aplicirati u pčelinje zajednice jer bi proizvodnja bila vrlo jeftina, a samom primjenom bi se spriječilo širenje bolesti.

Na temelju ove doktorske disertacije postoje preuvjeti za otkrivanje mehanizama patogeneze i za ispitivanje učinkovitosti biljnih preparata te patentiranje bioreaktivnih tvari čime bi se spriječilo liječenje antibioticima koji su zakonom zabranjeni.

„Patentiranjem i uporabom bioreaktivnih spojeva ne bi više bilo rezidua u pčelinjim proizvodima koje mogu biti štetne i za ljudsko zdravlje. I to bi bio „moćan aspekt“ na što se ovo istraživanje nastavlja!“ - objasnila je na kraju doktorica znanosti Ivana Tlak Gajger.

ČESTITAMO!

mr. sc. Nenad Strižak,
pčelar - 40 godina
aktivnog članstva u
HPS-u

Dodana vrijednost

Sreća ili nesreća pčelarstva, možda bolje napisano kao (ne)sreća je što se današnja tehnologija pčelarenja temelji na otkrićima još iz 19. stoljeća: satna osnova (L. Mehring 1857.), vrčaljka (F. Hruška 1865.), matična rešetka (Collin 1865.), konstrukcija najzastupljenije košnice (Langstroth-Root), kao i mnoštvo osnovnih saznanja o životu pčela primjenjivih u pčelarenju.

Proizvodnja meda kao glavnog pčelinjeg proizvoda dostupna je svim državama, bez plaćanja licenci i sličnih davanja, bez zabrana koja prate neke druge tehnologije današnjice kojima se ostvaruju proizvodi veće dodane vrijednosti. U svakoj djelatnosti teži se usavršavanju, pa tako i u pčelarstvu. Negdje je to imperativ opstanka, a drugdje sam opstanak nije ugrožen, međutim upitna je kvaliteta života koja se postiže nepraćenjem zahtjeva tržišta. Na primjer, radio mehaničari iz tridesetih godina prošlog stoljeća (zbog nekoliko tehnoloških generacija) danas ne bi mogli zaraditi, slikovito rečeno, niti za čašu vode, dok bi se istovremeno pčelari iz tog vremena prilično dobro snalazili i u današnjoj proizvodnji meda.

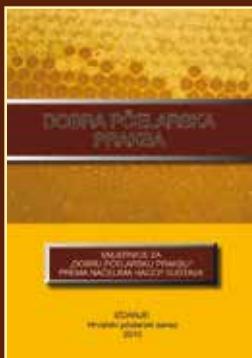
Samo povećanje proizvodnje meda po košnici nije dovoljno. Želimo li kao pčelari naprijed onda tržištu moramo ponuditi kvalitetniji proizvod ili proizvod koji sadrži nešto što ga čini vrednijim. Tu spada med iz ekološke proizvodnje, med kontroliranog geografskog porijekla, med s robnom markom, med obogaćen raznim dodacima i slično. U samoj tehnologiji proizvodnje takvih medova razlike se daleko više naglašavaju nego što zapravo jesu, pa to dodatno otežava situaciju i traži odgovarajuću zaštitu. Međutim, inspekcija je tek glavni jamac razlika, ali ne i punog jamstva! Naime, kada bi te razlike bile uočljive onda se ne bi dešavalo da kao med iz ekološke proizvodnje bez problema prolazi med koji nije iz te proizvodnje: med koji eko pčelar kupuje od konvencionalnog pčelara, pa ga prodaje kao med iz ekološke proizvodnje ili med proizveden na dva seleća pčelinjaka smještena jedan do drugoga od kojih je jedan u vlasništvu eko pčelara, a drugi konvencionalnog pčelara. O tome možemo govoriti ili se ponašati kao da to ne postoji.

O medu s dodijeljenom robnom markom bilo je govora i na nedavnom skupu u Gudovcu. U mnogim regijama razmišlja se slično, traži se određenje meda tog i tog područja. Hrvatska kao mala zemlja, uskoro na velikom zajedničkom europskom tržištu, postići će najbolju cijenu meda samo onda ako ugradi u cijelosti sebe: čist okoliš, raznovrsnost regija, kulturu i znanje. Sve to postoji, a opet iskorak je izuzetno složen i težak. Naime, nakon desetljeća erozije moralnih vrijednosti društva teško je očekivati cjelovitu zaštitu proizvodnje samo od inspekcije. Bez morala proizvođača niti inspekcija nije svemoguća.

Za početak pokušajmo mijenjati primjerice naviku u isticanju ekološkog meda (koji ne postoji) već razvijajmo ekološku proizvodnju koja danas postoji kod nekih pčelara, a sutra neka bude gotovo kod svih naših pčelara, te pripazimo i na ukupnu količinu meda s robnom markom. Ali, pripazimo i da se medovima južnog podneblja ne stvara „dodana vrijednost“ povećavajući im količinu ubacivanjem medova kojih u tom području nema.

Jedinstveni i stručno izgrađeni na principima **Dobre pčelarske prakse** najbolje ćemo ugraditi dodanu vrijednost te prosperirati na domaćem i europskom tržištu.

TISKANA DOBRA PČELARSKA PRAKSA

Hrvatski pčelarski savez tiskao je knjižicu **Dobra pčelarska praksa**. Sve zainteresirane Udruge mogu je nabaviti u Savezu po cijeni od 10 kuna za primjerak, kada se naručuje više primjeraka za Udrugu. Udruge se trebaju javiti u Savez i naručiti koliko knjižica žele te potom uplatiti odgovarajući iznos.

Kod pojedinačne kupnje **Dobre pčelarske prakse** cijena iznosi 15 kn zbog skuplje poštarine.

Hrvatski pčelarski savez

Petar Trogrlić, dipl.
ing. agr., pčelar iz
Šestanovca

Pčelarski radovi u travnju

Pčelar treba pratiti razvoj i stanje svojih društava te na vrijeme vršiti proširivanje legla. Pravovremeno proširenje prostora u košnici, osim što će spriječiti blokadu matice, ujedno je sprečavanje nagona za rojenjem. Dotok nektara može biti velik tako da zadovoljava veliku potrošnju u bujnom razvoju legla, te se pojavi i određeni višak meda. Mjesec travanj je najbogatiji peludnim prahom, unos peludi je znatno veći nego što su potrebe pčelinjih društava u ovo vrijeme. Također, pčele imaju dobru pašu što im omogućuje lučenje voska i izgradnju novog saća. Sve to pčelar mora znati i tako povoljnu situaciju iskoristiti.

Travanj je mjesec burnog razvoja pčelinje zajednice, to je vrijeme kada pčele izlaze iz perioda oporavka i kada ulaze u stanje intenzivnog razvoja i jačanja. Ovaj period karakterizira smjenjivanje generacija u zajednici. Prošlogodišnje pčele ugibaju, a zamjenjuju ih mlade. Ovaj proces veoma je osjetljiv i obavlja se postupno. Pojavom legla u zajednici ugibaju stare pčele i pojavljuju se mlade. Kako je mladih pčela sve više, a stare ugibaju i ima ih sve manje, mijenja se omjer u korist mladih pčela. Ovo je najkritičniji trenutak u razvoju društva. Često se dogodi da su zajednice uzimljene s pretežno starim pčelama koje u proljeće umiru, prije nego što uspiju othraniti prve generacije pčela. To je uzrok što zajednice propadaju u stadiju smjenjivanja generacija. Smjena generacija uspješno je završena kada u zajednici nema više starih pčela. Uspostavljena je biološka ravnoteža povećanjem mladih pčela u košnici. U ovom mjesecu cvjetaju sve vrste voća: marelica, šljiva, trešnja, višnja, jabuka i drugo bilje: maslačak, mrtva kopriva itd, s kojih pčele sakupljaju nektar i pelud, a unos peludi za vrijeme cvjetanja voća

može biti takav da pčele ispune sav prostor u plodištu košnice i time blokiraju maticu u nesenju jaja.

Pčelar treba pratiti razvoj i stanje svojih društava te na vrijeme vršiti proširivanje legla. Pravovremeno proširenje prostora u košnici, osim što će spriječiti blokadu matice, ujedno je sprečavanje nagona za rojenjem. Dotok nektara može biti velik tako da zadovoljava veliku potrošnju u bujnom razvoju legla, te se pojavi i određeni višak meda. Mjesec travanj je najbogatiji peludnim prahom, unos peludi je znatno veći nego što su potrebe pčelinjih društava u ovo vrijeme. Također, pčele imaju dobru pašu što im omogućuje lučenje voska i izgradnju novog saća. Sve to pčelar mora znati i tako povoljnu situaciju iskoristiti. Na primjer, on će višak saća sa cvjetnim prahom oduzeti i konzervirati, a na njihovo mjesto staviti okvire sa satnim osnovama. Na taj način je izvršeno proširenje legla i omogućena izgradnja kvalitetnog mladog saća.

Do sada je došlo do diverzifikacije zajednica, pa mogu biti jake, srednje i slabe zajednice.

PROLJEĆE NA PČELINJAKU, FOTO: BULIČIĆ ANTE

HVATANJE ROJA

Mnogi pčelari u travnju vrše pojačavanje pčelinjih društava, što je jedna od tehnoloških mjera, čiji je cilj stvoriti izrazito jaka društva koja su sposobna iskoristiti glavne paše u petom mjesecu (kadulja, bagrem). Pojačavanje se vrši na način da se od slabijih, ali zdravih društava, oduzima leglo i mlade pčele i dodaje jakim i srednje jakim društvima. Nikako se ne smije oslabljivati jaka društva i pojačavati slaba, niti pak spajati slaba društva, od takvog posla bit će više štete nego koristi.

Pravilno obavljeni radovi u ožujku doprinijeli su povoljnom razvoju društva, a sada je nastupio period u kojem počinju najpovoljniji uvjeti za brzi razvoj: duži dani, više dnevne temperature, pojave svježeg nektara i peluda.

Svaki ozbiljniji pčelar mora imati godišnji plan uzgoja na pčelinjaku. U osnovi tog plana treba odrediti što će se proizvoditi. Da li će proizvoditi pčelu za potrebe tržišta, ili za svoje vlastite potrebe proširenja pčelinjaka, ili će ići na proizvodnju meda. Dio tog plana mora podrazumijevati svakako proizvodnju matica za vlastite potrebe, bilo na prirodni način (rojenje) ili na umjetni način, jer sada su najpovoljniji uvjeti za to.

Jedan od najvažnijih poslova na pčelinjaku u travnju kod proizvođača meda je suzbijanje rojenja. Travanj je uz svibanj najrojevniji mjesec i stoga treba poznavati osnovne „okidače“ rojenja:

- pelud je kvasac rojenja (J. Belčić)
- nezaposlenost mladih pčela
- kišno vrijeme (klima)

Peluda uglavnom ima više od potreba, može blokirati plodište i uzrokovati probavne smetnje. Rješenje je u proširenom plodištu i pojilicama u blizini pčelinjaka.

Do nezaposlenosti mlade pčele uglavnom dolazi zbog

nepažnje pčelara jer nije na vrijeme zaposlio mladu pčelu. Potrebno je stalno dodavati satne osnove (1-2) u plodište i na taj način proširivati leglo. Oni s manjim brojem košnica mogu dodavati i okvir građevnjak (trutovnjak) jer ishrana trutovskog legla je pravi „ispušni“ ventil za mladu pčelu. Što se tiče građevnjaka kao hvatača varoe ili narušitelja ravnoteže članova unutar zajednice, svakako zaslužuje raspravu.

U travnju zna proći tjedan dana uz laganu kišu. Pčele jednostavno ne izgrađuju satne osnove jer nemaju dovoljno nektara koji ih inače potiče na to, trutovi ne mogu izlijetati i dodatno podižu „temperaturu“. Uz to zna i prilično zahladiti, pa matica nevoljko prelazi iz donjeg u gornji nastavak i onda nakon kišnog perioda možete zateći rojevne matičnjake s polupraznim gornjim nastavkom.

ŠTO UČINITI AKO ZATEKNEMO ZAJEDNICU U ROJEVNOM NAGONU?

U blažoj fazi (tek „zaleženi zvončići“, nezamijećeni) „može“ pomoći izmještanje košnice na drugo mjesto, pa će se njene sabiračice razdijeliti u druge košnice. Izmaknutoj zajednici treba porušiti zvončice i proširiti je, eventualno oduzeti koji okvir legla, ali ne pretjerivati da se ne bi oslabila. Ukoliko je nagon uznapredovao toliko da su matičnjaci pred zatvaranje - jedini način sprečavanja rojenja je razrojavanje. Kidanje matičnjaka je samo odgađanje rojenja, a nikako suzbijanje, jer ne možemo „pokidati stanje“ zajednice u kojem se ona nalazi.

Kako voćari znaju zaprašivati voćke raznim otrovnim sredstvima, pčelar i o tome mora voditi brigu na terenu gdje pčelari. Prilikom pregleda pčelinjih zajednica posebnu pažnju potrebno je obratiti na bolesti pčela i legla. Vrijedno je pčelare upozoriti da izlaganje okvira s mladim pčelinjim leglom tijekom pregleda sunčanim zrakama izaziva uginuće legla. Naime, tu se radi o ultraljubičastim zrakama koje za deset sekundi ubiju jaja maticе.

Ovo je svakako mjesec u kojem se budi i voskov moljac, pa je potrebno posvetiti pažnje i zaštiti uskladištenih okvira.

ROJEVNI MATIČNJACI

Josip Križ,
pčelar i uzgajivač
matica iz Zagreba

Zamjena stare matice mladom oplodjenom maticom

Postupak zamjene stare matice neoplođenom maticom možemo uspješno napraviti samo pod uvjetom da najmanje 10 dana prije znamo da ćemo imati neoplođenu maticu. Tehnološki proces se obavlja na isti način kao i kod zamjene oplodjene matice matičnjakom, a to je opisano na samom početku ovog teksta. Razlika je u tome što se matičnjak stavlja od 6. do 7. dana, a neoplođenu maticu možemo dodati tek od 9. do 10. dana. Mi se možemo opredijeliti i za metodu bržeg dodavanja neoplođene matice pčelinjoj zajednici koja je imala maticu do posljednjeg dana, a time i leglo u svim stadijima razvoja. Međutim, potrebno je unaprijed znati kakav uspjeh možemo očekivati. Ako neoplođenu maticu dodamo 1. dan uspjeh bude 15%, treći dan 25%, šesti 60%, osmi 80%, a deseti dan u 100% slučajeva.

Upraksi je ovo najčešći slučaj zamjene matice u pčelinjoj zajednici. Takvu zamjenu matice pčelar bi trebao napraviti najmanje svake druge godine u svim pčelinjim zajednicama. Za uspješno dodavanje matice pčelinjoj zajednici bez gubitka i oštećenja matice, potrebno je u svakoj košnici imati okvir u kojem imamo kavez za maticu. Tom okviru su vanjske dimenzije iste kao i svakom drugom okviru određenog tipa košnice. Satonoša okvira razlikuje se u debljini koja iznosi 25 mm. Na sredini satonoše urezan je žlijeb dimenzije 100x20x15 mm, a to je dio u kojem se nalazi hranilica u koju se stavlja šećerna pogača. U središnjem dijelu, sa strane je probušena rupa od 12 mm, a s druge strane rupa od 2 mm. Gornja strana otvora matičnog kaveza ima vratašca koja služe za stavljanje pogače i čišćenje kaveza. Okvir u kojem se nalazi matični kavez je kao i svi ostali okviri, on se užičava, stavlja se osnova, stalno je u košnici i koristi se na isti način kao i svi drugi okviri. Okvir s matičnim kavezom za dodavanje i zamjenu matice, i to oplodjenih matice, upotrebljava se na slijedeći način:

- Na matičnom kavezu se otvore vratašca i u hranilicu se stavi pogača i vratašca se zatvore.
- U košnici pronalazimo maticu, ulovimo je i kroz rupu od 12 mm stavljamo u matični kavez, a rupu zatvaramo komadićem satne osnove

DODAVANJE MATICE, FOTO: V. LESJAK

- 20x20 mm. Na osnovi se u ovoj prilici ne smije bušiti nikakva rupa.
- Nakon 2 sata iz košnice se ponovno vadi matični kavez, zajedno s pčelama. Skidamo voštani poklopac sa rupe od 12 mm, kroz rupu izlazi matica koju moramo uloviti prije nego što se ona nađe na okviru s pčelama. Dobro je na rupu staviti staklenu lulicu za hvatanje matice ili neki drugi kavez kako nam matica ne bi pobjegla na okvir između pčela, a time bi se u mnogome umanjio uspjeh zamjene. Maticu treba maknuti na mjesto gdje je njezine pčele ne mogu naći ni živu ni mrtvu.
- Kroz otvor od 12 mm u matični kavez stavlja se željena oplodjena matica. Otvor se zatvara komadićem osnove, ali ovog puta u centru poklopca od osnove probušimo rupu od 1,5-2 mm. Poslije toga okvir sa matičnim kavezom stavljamo u središnji dio plodišta. Kod stavljanja okvira moramo voditi računa da strana matičnog kaveza na kojem se nalazi rupa od 12 mm bude udaljena od strane drugog okvira 12 mm.
- Nakon 10-12 sati laganim podizanjem okvira provjerimo je li matica oslobođena i primljena. Ako su pčele na poklopcu od osnove proširile rupu od 1,5-2 mm, matica je primljena bez obzira da li je još uvijek u kavezu ili je iz njega izašla. Ako pčele iz bilo kojeg razloga ne žele prihvatiti maticu, one će na voštanom poklopcu rupu zatvoriti. U tom slučaju čavlicem ili čačalicom ponovno probušimo rupu i kontrolu napravimo nakon 24 sata. Ako je i ovog puta rupa zatvorena, moramo napraviti pregled svih okvira, pronaći matičnjake koje moramo porušiti. Ponovnu kontrolu napravimo za 24 sata.

Tehnološki postupak zamjene matice zasniva se na feromonskoj vezi sa starom maticom kojim se osigurava prijem matice u 98% slučajeva, bez oštećenja. Okvir s matičnim kavezom ostaje stalno u košnici. S njim se postiže uspješno dodavanje i zamjena matice tek nakon 15 dana otkako smo ga stavili u košnicu. Voštani poklopac skidamo sa rupe od 12 mm kako bi pčele nesmetano ulazile i izlazile iz kaveza. Kod ponovne upotrebe okvira sa matičnim kavezom cijeli se proces ponavlja. Jedan matični kavez ne može se koristiti tijekom godine u više košnica, već svaka košnica mora imati svoj okvir s matičnim kavezom.

ZAMJENA STARE OPLOĐENE MATICE MLADOM NEOPLOĐENOM MATICOM

Postupak zamjene stare matice neoplođenom maticom možemo uspješno napraviti samo pod uvjetom da najmanje 10 dana prije znamo da ćemo imati neoplođenu maticu. Tehnološki proces se obavlja na isti način kao i kod zamjene oplođene matice matičnjakom, a to je opisano na samom početku ovog teksta. Razlika je u tome što se matičnjak stavlja od 6. do 7. dana, a neoplođenu maticu možemo dodati tek od 9. do 10. dana. Mi se možemo opredijeliti i za metodu bržeg dodavanja neoplođene matice pčelinjoj zajednici koja je imala maticu do posljednjeg dana, a time i leglo u svim stadijima razvoja. Međutim, potrebno je unaprijed znati kakav uspjeh možemo očekivati. Ako neoplođenu maticu dodamo 1. dan uspjeh bude 15%, treći dan 25%, šesti 60%, osmi 80%, a deseti dan u 100% slučajeva. Desetog dana neoplođenu maticu možemo pustiti u pčelinju zajednicu preko leta bez rušenja prisilnih matičnjaka. Matica koju smo pustili na leto tijekom dana će pronaći sve matičnjake i sve će ih uništiti. Ako neoplođenu maticu želimo dodati prije, bilo bi potrebno da se još jednom podsjetimo kada pčele bolje, a kada slabije primaju maticu. Ako imamo mogućnosti trebali bi naučiti koji su to uvjeti, a kada naučimo te uvjete, tada će postotak primanja matica biti puno veći. Agresivan odnos pčela prema dodanoj matici ima sezonski, vremenski, pašni i biološki karakter. Što se tiče sezonskog karaktera, najveći uspjeh postiže se u proljeće i u prvoj polovini svibnja. To je vrijeme intenzivnog razvoja pčelinje zajednice. Sasvim drugačije se ponaša pčelinja zajednica u pogledu primanja matice krajem svibnja i početkom lipnja. U to vrijeme mnoge pčelinje zajednice imaju nagon za rojenje, a neke se već i roje. Kod takvih pčelinjih zajednica ima veliki broj anatomskih pčela–trutovki. Upravo te pčele–trutovke ponašaju se agresivno prema matici. Nerijetko, prilikom tretiranja, vrcanja, pa i pregleda pčelinje zajednice, dolazi do uznemiravanja i stresa matice. Pčele–trutovke koriste ovu priliku i maticu ne uklupčaju i ne uguše, već ju jednostavno ubodu što nije biološki nego izazvano posredstvom čovjeka. Iz ovog se može zaključiti kako će tek proći neoplođena, pa i oplođena matica ako je pustimo na okvir sa pčelama. Nešto bolje rezultate možemo očekivati u drugoj polovici lipnja kada počinje mediti kesten ili neka druga biljka. Ukoliko nešto od ovoga zamedu, a

IZGLED LEGLA LAŽNE MATICE

dodavanje matice započnemo oko 14 sati, možemo očekivati povoljniji rezultat.

KAKO NEOPLOĐENU I OPLOĐENU MATICU USPJEŠNO DODATI U 100% SLUČAJEVA?

Ovakva mogućnost postoji, ali se primjenjuje kod formiranja novih zajednica i nukleusa ili kada je u pitanju skupocjena selekcionirana matica. Postupak za dodavanje je jednak za sva godišnja doba bez obzira na pašne prilike i biološko stanje pčelinje zajednice, a sastoji se u slijedećem:

- Košnica mora imati najmanje tri okvira i to jedan okvir s medom i peludi, kojeg vadimo iz košnice pčelinje zajednice od koje uzimamo pčele. Na tom okviru ne smije ni u kom slučaju biti niti jedna ličinka u bilo kojem stadiju razvoja. Dovoljno je da bude samo jedna ličinka, i to pukim slučajem, ali tada uspjeh dodavanja bude ravan nuli. Ostali okviri sa saćem mogu se uzeti iz medišta drugih košnica ili iz pričuve ako ih čuvamo negdje u skladištu dobro zaštićene od voskovog moljca. Ako se okviri uzimaju iz košnice, za njih vrijedi ono isto što i za onaj prvi okvir sa medom i peludi. U prazno saće treba nasuti oko 2 dcl vode.
- U košnici se pronalazi matica pa se okvir s maticom i pčelama stavlja u stranu. Iz košnice vadimo jedan po jedan okvir sa kojih stresamo pčele dok ne natresemo oko 1,5 kg pčela. Dok stresamo okvire veći broj pčela starijeg uzrasta vraćaju se u matičnu zajednicu. Kada smo završili sa stresanjem, odnosno kada smo natresli željenu količinu pčela, zatvaramo košnicu, otvaramo ventilaciju, a košnicu postavljamo na željeno mjesto. Najbolje bi bilo kada bi to novo mjesto bilo udaljeno od matične zajednice oko 5 km, ili i više, ali i to nije obavezno. Ako košnicu sa tako formiranom zajednicom ostavljamo na matičnom pčelinjaku ona mora biti zatvorena najmanje 3 dana ili 72 sata ili je možemo držati isto 3 dana zatvorenu u prohladnom i tamnom mjestu (npr. u nekom podrumu).
- Nakon 3 dana pažljivo otvorimo leto i kroz njega puštamo oplođenu ili neoplođenu maticu. Odmah zatvaramo leto i ono mora biti zatvoreno daljnjih 12 sati.
- Nakon tih 12 sati od vremena kako smo kroz leto pustili maticu, otvaramo leto i zatvaramo ventilaciju, ali bez otvaranja košnice. Nakon 2 dana od vremena kada smo otvorili leto, možemo kontrolirati stanje pčelinje zajednice i prijem matice. Ukoliko smo dodali oplođenu maticu, ona polaže jaja, a neoplođenoj matici preostaje oplodnja. Ako nakon deset dana ne bude položenih jaja to je znak da se matica nije vratila s oplodnje i da moramo nešto poduzeti.

ZAMJENA NEOPLOĐENE MATICE MLADOM OPLOĐENOM MATICOM

Nerijetko se događa da nam pčelinja zajednica iz poznatih ili nepoznatih razloga ostane bez matice. U tom slučaju pčelinja zajednica će bez znanja i intervencije pčelara sama riješiti nastali problem. Izabrat će nekoliko ličinki u neakvim granicama optimalne starosti, nahraniti ličinke matičnom mliječi, proširiti radiličku

čeliju na saću, povući će matičnjak i 11-12 dana dobit će mladu maticu. Prilikom pregleda pčelinje zajednice možemo ustvrditi ovakvo stanje time što u košnici nema jaja niti ličinki starosti četiri dana. Umjesto jaja i ličinki na središnjem dijelu okvira nailazimo na veći broj matičnjaka. Za te matičnjake kažemo da su prisilni (oni to i jesu), a matice iz takvih matičnjaka nikome nisu potrebne. Mi ne znamo koliko su matičnjaci stari. Iskusni pčelari to mogu precizno utvrditi. Međutim, svaki pčelar može utvrditi da se starost većeg broja matičnjaka kreće između 7 i 9 dana. Da bi dodali oplodenu maticu trebalo bi da iz košnice izvadimo pojedinačno svaki okvir, sa njega stresti pčele, trebamo pronaći svaki matičnjak kojeg moramo uništiti. To je izuzetno veliki posao, a pitanje je da li bi u ovom slučaju uništili sve matičnjake. Daleko jednostavnije, brže i sigurnije obaviti ćemo taj posao ako pričekamo još 2-3 dana. Za to vrijeme izleći će se matica koja će istog dana uništiti sve matičnjake. Sada nam preostaje da na samo jednom okviru vidimo jesu li matičnjaci uništeni, pronađemo maticu, izvadimo je iz košnice i uništimo je. Istovremeno ne zatvaramo košnicu, uzmemo već pripremljenu maticu u kavez, kavez stavimo na satonoše i zatvorimo košnicu. Posebnu kontrolu prijema matice nije potrebno raditi jer je prema biološkom stanju pčelinje zajednice prijem matice u 100% slučajeva. Na potpuno isti način postupamo ako smo u košnici pronašli neoplođenu maticu. Da bude preciznije, maticu koja ne polaže jaja, a želimo je promijeniti.

ZAMJENA NEOPLOĐENE MATICE NEOPLOĐENOM MATICOM

U praksi se potreba za promjenom neoplođene matice neoplođenom maticom dosta često javlja. Spomenut ćemo nekoliko slučajeva. Pčelinja zajednica se je izrojila. Prije smo rekli da je majka ove matice već genetički opterećena rojevnom nagonom. Ako sada ostavimo kćerku ove matice iduće godine možemo očekivati još veći rojevni nagon i kada bi tako nastavili šačica pčela bi za nekoliko godina imala rojevni nagon, što još uvijek ne znači i roj na grani. Drugi slučaj, pčelinja zajednica je imala nozemozu, vapveno leglo ili jako veliki broj otpalih varoa. Treći slučaj, pčelinja zajednica nekoliko godina daje najmanje prosječne prinose meda itd. Što nam to govori? Da od takvih pčelinjih zajednica nikada nećemo uzgojiti maticu, međutim i trutovi od takve zajednice odnosno matice su izuzetno opasni jer od takovih zajednica nemamo nikakve koristi. Ako nemamo oplodenu kvalitetnu maticu, onda najmanje što možemo napraviti je da neoplođenu maticu koju smo pronašli u zajednici zamijenimo boljom neoplođenom maticom. Kao prvo, moramo provjeriti polaže li matica jaja ili je možda već oplodena. Što se tiče polaganja jaja to može ustvrditi svaki pčelar, a što se tiče procjene da li je matica oplodena, za to je potrebno dugogodišnje iskustvo. Kod utvrđivanja ovih činjenica trebamo znati koji postupak kod dodavanja matice moramo primijeniti. Ako je matica neoplođena treba ju pronaći, izvaditi i uništiti. Nakon dva sata jednostavno kroz leto pustimo drugu uzgojenu i neoplođenu maticu. Ako je matica već bila oplodena, a nije počela polagati jaja treba je pronaći i naravno uništiti. Istovre-

PRAVILNO ZALEŽENE STANICE SAČA

meno na već opisani način (pod naslovom zamjena stare matice mladom oplodnom maticom) pomoću okvira s matičnim kavezom dodajemo uzgojenu neoplođenu maticu. Budući da je matica ovim postupkom prihvaćena u 100% slučajeva kontrolu (da li se je matica uspješno oplodila) treba provjeriti nakon pet dana. Ukoliko se matica nije vratila s oplodnje, postoji mogućnost da se direktno na okvir pusti druga neoplođena matica, a sada i direktnim puštanjem na okvir oplodene matice i uspjeh je 100% siguran.

KOJI JE POSTOTAK OPLODNJE MATICE?

Iako postotak oplodnje matice ovisi od većeg broja vanjskih i bioloških čimbenika, na bazi praktičnih iskustava mogu se izvesti neki prosječni postoci oplodnje. Vanjski čimbenici su: vremenske prilike (hladnoća, vjetar, kiša pa i led), mjesto na kojem se nalazi neoplođena matica (naseljenost, šuma, blizina rijeke, ptice), raspored košnica nukleusa i oplodnjaka. Biološki čimbenici su: kvaliteta krila matice, kvaliteta žalca, broj trutova u promjeru od 3 km itd. Imajući u vidu sve ove čimbenike prosjek oplodnje matice bi bio: AŽ košnice smještene u paviljonu u donjem redu 35%, bočne košnice u donjem redu 40%, u gornjem redu svega 25%. Kod AŽ i drugih košnica koje su ugrađene u prikolice, kontejnere, autobuse ili kamione taj se postotak smanjuje za još oko 7-10%. Košnice nastavljачe koje su smještene u jednom redu na udaljenosti jedna od druge 50 cm imaju prosječnu oplodnju oko 45%. Kod istih košnica sa međusobnim razmakom od 100 cm taj prosjek oplodnje je oko 65%, a ako je razmak i veći, a košnice nisu u redu, postotak oplodnje je tada i do 75-80%. Kod paviljona na stacionaru, u prikolici, kontejneru ili autobusu postotak oplodnje može se bojanjem košnica ili markiranjem iznad leta povećati za oko 10-15%. Na osnovi ovih podataka pčelar može vidjeti ekonomsku opravdanost dodavanja neoplođene matice ili matičnjaka pčelinjoj zajednici. Znajući troškove oplodnje u nukleusima i mikro-oplodnjacima i da je prosječna cijena oplodene matice u prosjeku 2 kg meda, svaki pčelar je u prilici da bira ne samo jeftinije, nego i prihvatljivije rješenje. Sve što je ovdje napisano je provjereno u mojoj dugogodišnjoj praksi, svi oni koji nešto ne razumiju ili misle da sve znaju slobodno me mogu demantirati, ali sa debelim činjenicama i maksimalnom ozbiljnošću i to ako dobro poznaju biologiju i fiziologiju pčela.

Damir Rogulja,
pčelar iz Zagreba

Higijenska pojilica - tip Čehulić

Na tržištu postoji više raznih tipova pojilica koje uglavnom odbijaju svojom cijenom i neadekvatnom zapreminom. Naš kolega Božidar Čehulić dosjetio se izuzetno praktičnog i nadasve jeftinog rješenja. Upotrijebio je odbačenu 18-litarsku kantu od boje (jub, poliflor i sl.) izbušio na njoj rupe na specifičan način i dobio izvrsnu higijenski prihvatljivu posudu primjerena sadržaja, a još prihvatljivije cijene.

Održivo pčelarstvo bez higijenske pojilice je danas gotovo nezamislivo. Doduše **Pravilnikom** je određeno da svi pčelari moraju imati uz svoje pčele i higijenske pojilice, no toga se baš ne pridržavaju mnogi. Spore i virusi prenose se vodom i to najčešće neadekvatno riješenim napajanjem pčela, pa je potreba za higijenski ponuđenom vodom pčelama postala pitanje opstanaka, a ne pitanje **Pravilnika** ili **Zakona**.

Na tržištu postoji više raznih tipova pojilica koje uglavnom odbijaju svojom cijenom i neadekvatnom zapreminom.

Naš kolega Božidar Čehulić dosjetio se izuzetno praktičnog i nadasve jeftinog rješenja. Upotrijebio je odbačenu 18-litarsku kantu od boje (jub, poliflor i sl.) izbušio na njoj rupe na specifičan način i dobio izvrsnu higijenski prihvatljivu posudu primjerena sadržaja, a još prihvatljivije cijene.

KAKO FUNKCIONIRA?

Iskorištene kante od boja za zidove koje imaju ojačani rub Božo s unutarnje strane buši u svaku drugu komoricu svrdlom promjera 3 mm (ili užarenim čavlom). Rupe buši tako da kada kantu napunjenu vodom okrene rupe budu ispod razine vode koja ispuni komorice do sada gornjeg ruba. Tlak drži vodu da ne iscuri odmah, a komorice se stalno pune novom vodom kako ju pčele odnose sve dok je u kanti ima. Svaka od tih komorica djeluje kao sifon i propušta vodu tek kada pčele isprazne komoricu do razine rupe. Tada može ući u kantu zrak istovremeno kada će iscuriti i adekvatni volumen vode. Kada se komorica ponovno napuni ne može u kantu ulaziti zrak i prekida se istjecanje vode.

KAKO NAPRAVITI POJILICU?

Prvo morate nabaviti kantu u kojoj je bila boja za bojanje zidova. Od susjeda koji je upravo adaptirao stan, od soboslikara ili u uporabnom dvorištu. Pritom morate voditi računa da je poklopac od originalne kante, jer ju u protivnom napunjenu vodom nećete moći okrenuti.

Kante Jupola koje sadrže u originalu 15 kg boje zapravo su zapremine od oko 18 l.

Na početku s unutrašnje strane ucrtate liniju udaljeniu od ruba kante od oko 2,5-3,0 cm. Uzmete neka-

kav „L” predmet namjestite olovku na odgovarajuću udaljenost, čvrsto ju uhvatite i gotovo jednim potezom ucrtate nivo bušenja uokolo kante, na način da gornji dio „L” profila struže po vrhu, a olovkom ucrtavate stalnu udaljenost povlačeći profil s olovkom. Nakon toga uzmete brener i čavao promjera od oko 3 mm. Ugrijete čavao i bušite svaku drugu ćeliju ojačanja kante. Pri tom trebate paziti da ne bušite u prostor gdje je ručka kante i u prostor koji služi za zahvaćanje i otvaranje poklopca. Neke kante s unutrašnje strane imaju zadebljanje do kojeg dolaze stjenke komorica (ojačanja), u tom slučaju rupe bušite par milimetara iznad njih tako da se voda ne prelijeva u susjedne ćelije koje nemaju rupu, a ujedno da voda ne istječe kroz rupe drški kante.

Za smještaj pojilice potrebno je napraviti horizontalno postolje (od cigle, kamena, betonskih komada ili sl.) uz pomoć libele, da bi vijenac vode uokolo pojilice bio ravnomjerno raspoređen.

Napunite pojilicu, stavite u nju kavenu žličicu soli (oko 10 g), 6 jušnih žlica šećera (oko 120 g) i desetak zrnaca klora (ako je voda bunarska, potočna i sl.) i polagano ju okrenite i postavite na postolje. Nikako se ne preporuča upotreba kišnice za napajanje pčela. Povrh pojilice treba svakako postaviti još i dodatnu zaštitu (recimo ploču stiropora, a na nju komad opeke) i izvrsna higijenska pojilica je tu. Ova zaštita je potrebna da pčele ne balegaju po pojilici te da se kod kiše ta balega ne ispiru u pojilicu. Nikako nemojte postavljati pojilicu unutar glavnog koridora kojim lete pčele. Treba ih postaviti sa strane pčelinjaka na udaljenosti od 10 do 50 m.

STANDARDNE KANTE

Izvrzne 18 litarske kante proizvodi Preplam. Mogu se kupiti u Zagrebu u tvorničkom dvorištu Okipora

na Žitnjaku u prodavaonici TRCZ, a slične kante prodaju se i u drugim trgovinama plastičnih proizvoda. Cijena ovakvih kanti s poklopcem iznosi oko dvadesetak kuna. Slične kante možete nabaviti i u pčelarskim trgovinama u Zagrebu.

Ove kante imaju dublji vijenac ojačanja od kanti u koje Jub puni svoje boje, nove su i ne može doći do zabune s poklopcima ako imate više stotina društava i desetak pojilica.

Za seleće pčelare i otvorene stacionarne pčelinjake preporučam kante koje su služile za boju, s nazivom boje i tvrtke koja ju je pakirala, a po mogućnosti i s trgovima boje koja se je nalazila u kanti. I to prije svega što će tako „opremljena“ pojilica biti odbojna „dugoprstićima“, a pčelama neće umanjiti kvalitetu vode.

DETALJI BUŠENJA

Slika lijevo je presjek posude u uspravljenom položaju, a rupice se buše nešto iznad vijenca u kojem završavaju pregradne lamele.

Slika desno prikazuje (presjek) detalj kada je posuda okrenuta u položaj kada funkcioniра kao pojilica. Rupica je nešto ispod visine lamele i to stoga da se voda ne prelijeva u susjednu ćeliju. Buši se u svaku drugu komoricu užarenim čavlom promjera 2,5 - 3,0 mm.

I još jedna velika prednost ove pojilice je što je plastična i nije toliko osjetljiva na smrzavanje, pa ju se može postaviti u rano proljeće kada temperature osciliraju između pozitivnih i negativnih celzijusovaca.

PREPORUKA UREDNIŠTVA

Iako ne smijemo zaboraviti važnost higijenske pojilice, potrebno je naglasiti da niti ova pojilica nije u potpunosti higijenska, ali je bolja nego nikakva. No, s obzirom da u mikropore rabljenih plastičnih posuda od boje sigurno uđu određeni spojevi iz boje koji mogu biti štetni pčelama i kao takvi neekološki, preporuka je Uredništva da se takve pojilice prave iz potpuno novih plastičnih posuda. Potrebno je još staviti naglasak na to da li je u vodu potrebno staviti sol i klor. Sol i klor su štetne stvari za pčele ako su u prevelikim količinama, te ih je u vodu osim malo šećera ili vašeg provjerenog meda nepotrebno dodavati.

Branko Končar,
pčelar i samostalni
istraživač u oblasti
apiterapije

Pelud - antialergijska terapija

Potrebno je da pelud bude svježi. Svježi pelud se čuva u dubokom zamrzavanju i smatra se da se tako bez gubitka kvalitete može čuvati godinama. Također je važno da pelud bude iz područja u kojem živi osoba koja pati od peludne alergije. Pelud bezuvjetno treba biti poliflorni, iz područja gdje nema kemijskih tretmana i poželjno je sa što većeg broja pčelinjih zajednica. Kada se odmrzne više se ne može zamrzavati, ali se na temperaturi hladnjaka može čuvati do 6 mjeseci.

„Bolest je znak koji nam kazuje da smo skrenuli s glavnog puta što ga je odredila priroda.”

Dr. D. C. Jarvis, SAD

Peludna alergija, kao i alergija na grinje, prašinu i druge alergene najčešća je bolest ljudske populacije. Iza alergije dolaze: rak, oboljenja krvi, srca i krvnih žila. Procjenjuje se da na Planeti preko 300 milijuna ljudi boluje od astme, koju su prouzrokovale alergije. Od ukupne ljudske populacije oko 30% ljudi su skloni, a kod oko 20% se pojavi alergija. Alergije se sve više javljaju kako napuštamo „glavni put što ga je odredila priroda”. Naime, načinom prehrane i općenito načinom života, udaljavamo se od tog puta.

Alergija na pelud se manifestira kroz suhi kašalj, otežano disanje, gušenje; crvenilo, otok, osip i svrab kože; crvenilo, svrab i suženje očiju; otečeno-st, svrab i curenje iz nosa i dr.

U terapijama koje provodi konvencionalna medicina, u odnosu na alergije, za kraće vrijeme rješavaju se samo posljedice i to lijekovima (antihistaminici i kortikosteroidi) koji se zbog negativnih efekata moraju uzimati s posebnom pažnjom.

Budući da je opće poznato da za svaku bolest u prirodi postoji lijek, a zahvaljujući principu da se malim dozama alergena može postići otpornost organizma prema toj bolesti (homeopatija), počeo sam primjenjivati pčelinji pelud i uspio u uklanjanju peludnih alergija.

KAKO SE PROVODI LIJEČENJE PELUDNIH ALERGIJA PELUDOM?

Osnovno pravilo je da se počinje s malom dozom koja ne izaziva simptome alergije. To je obično doza od 1 grama peluda. Međutim, ako bi bilo potrebno, početi se može i s jednom granulom - jednim zrnom peluda. Drugo pravilo glasi: 7 dana traje uzimanje početne doze koja ne izaziva simptome alergije. Ako smo započeli terapiju s 1 gramom, slijedeći tjedan tu dozu podignemo na 2 grama, odnosno za jedan gram više. I tako svaki tjedan podižemo količinu peluda za 1 gram.

Ukoliko se na nekom nivou poslije uzimanja peluda pojavi bilo koji simptom alergije, slijedeći dan smanjimo dozu peluda za 1 gram, odnosno vratimo se na nivo koji smo već prošli i ponovno tu smanjenu dozu uzimamo 7 dana. Ova dinamika traje sve do 20 grama peluda u jednom danu. Kada dostignemo dozu od 20 grama peluda dnevno, primjenjujemo je svakodnevno 3 tjedna do 3 mjeseca. Dužina ovog perioda ovisi o dužini postojanja i intenziteta alergije. Iako ne smatram da je to pravilo, u dosadašnjoj praksi oni koji su poštivali propisane procedure vraćali su se po 3 puta. Terapija je trajala 23 tjedna do dostizanja nivoa od 20 grama peluda dnevno, s tim što se ovom periodu još dodaju 3 tjedna do 3 mjeseca koji koristimo radi „učvršćivanja” dostignutog nivoa imunološkog sustava.

Potrebno je da pelud bude svježi. Svježi pelud se čuva u dubokom zamrzavanju i smatra se da se tako bez gubitka kvalitete može čuvati godinama. Također je važno da pelud bude iz područja u kojem živi osoba koja pati od peludne alergije. Pelud bezuvjetno treba biti poliflorni, iz područja gdje nema kemijskih tretmana i poželjno je sa što većeg broja pčelinjih zajednica. Kada se odmrzne više se ne može zamrzavati, ali se na temperaturi hladnjaka može čuvati do 6 mjeseci.

Priprema peluda vrši se potapanjem navečer u kiselo mlijeko, kefir ili jogurt ili u toplu vodu ili čaj, pa se uzme ujutro, pola sata prije doručka.

Za vrijeme ove terapije uzima se u pripremljenoj smjesi, u početku 3 puta po 5 kapi 20% ekstrakta propolisa, pa se postepeno ta doza povećava do 3 puta po 25 kapi.

KAKO POSLIJE?

Poželjno je kada uklonimo alergiju, budući da organizam nije bio u stanju sam se izboriti protiv alergije, tijekom godine 2 do 3 puta provesti peludnu terapiju sa po 20 grama peluda dnevno u trajanju od po 21 dan. Ukoliko bi se alergija pojavila prije, odmah (u večernjim satima) se počinje sa dozom peluda koja ne izaziva simptome alergije i na već opisani način dovedemo terapiju do kraja. Prilagođavanje doze u ovom slučaju izvodi se ubrzanim tempom. Tako, kada utvrdimo dozu peluda koja ne izaziva alergiju svaki drugi ili treći dan, podižemo je za po jedan gram. Pelud se može uzimati i u kontinuitetu jer ne stvara ovisnost niti bilo kakve negativne efekte, a pozitivno djeluje na ljudsko zdravlje. Na taj način bismo se zaštitili od pojave alergija, ali ćemo zahvaljujući velikom broju farmakodinamičkih efekata peluda i opći zdravstveni status držati na visokom nivou.

NAČIN ISHRANE

„Za normalnu i uravnoteženu prehranu, umjesto raznih pilula i tableta, treba koristiti pelud. Pelud je izbalansiran skup svih biološki aktivnih supstanci neophodnih organizmu.“ Abadžić Nijaz, Pčele i zdravlje“ III izd., Beograd 1988. god.

Sve osobe koje imaju zdravstvene probleme sa ALERGIJAMA bezuvjetno moraju promijeniti način prehrane. Dr. Radovan Žunić na kraju jednog od svojih nastupa u Ženevi još 1977. godine je istaknuo: *„Univerzalni lijek protiv svih bolesti je zdravlje, a zdravlje je u tanjuru – u hrani.“* Manjeviše, opće je poznato da je način prehrane glavni krivac za najveći broj bolesti današnjice. Stoga u vrijeme peludne terapije, pa i poslije, iz prehrane u cijelosti treba isključiti: konzerviranu hranu, alkoholna pića i kiseline, bijelo brašno i šećer, kavu i umjetne sokove i zaslađivače, čokoladu, crveno meso, soju, kemijskim tvarima opterećenu i genetski modificiranu hranu, duhanski dim. Također je potrebno izbjegavati sredine koje su opterećene nečistim zrakom. Neophodno je izbjegavati vakcine i nepotrebno uzimanje sintetičkih lijekova.

Dnevna količina zasićenih masnoća (životinjske masti) ne smije prijeći 15 grama, a nezasićene masnoće (biljna ulja) treba držati na nivou 20 do 25 grama. Mliječni proizvodi koji se koriste u prehrani

trebaju biti obrani - ne smiju sadržavati više od 1% masnoća.

U pripremi hrane isto ulje se ne može koristiti dva puta i ne smije se grijati da počne goriti. Po otvaranju ambalaže ulje se uvijek drži u hladnjaku. Maslinovo ulje, osim hladnjaka, treba držati u tamnoj boci ili na tamnom mjestu.

Obroci trebaju biti u isto vrijeme, poželjno je svakih 4 do 5 sati i najmanje ih treba biti 4 tijekom dana.

U prehranu je potrebno uključiti što više domaćeg svježeg voća i povrća. Voće se uzima jedan sat prije ili dva sata poslije obroka. Južno voće se može uzimati u manjim količinama, međutim domaće voće treba biti dominantno. Kruh treba pripremati od integralnog brašna, bez prosijavanja, također pripremljenog od žitarica (pšenica, raž, kukuruz, heljda, ovas, ječam) koje u procesu proizvodnje nisu kemijski tretirane.

Ukoliko neka vrsta hrane prouzrokuje alergiju, treba je isključiti iz ishrane dok se provodi peludna terapija. Međutim, kada završimo terapiju uz odgovarajuću pažnju vratit ćemo je u jelovnik.

Vodu treba koristiti iz čistih izvora, ne iz cjevovoda, i ukupna tekućina tijekom dana se uzima u nivou do 4% od tjelesne težine.

Tijekom tjedna potrebno je 2 do 3 puta po jedan sat provesti u šetnji, po mogućnosti u čistom okruženju.

PRORAČUN POTREBNE KOLIČINE PELUDA ZA ŠESTOMJESEČNU TERAPIJU

„Vašim savjetom za lijek protiv alergije koji ste mi dali da pijem svaki tjedan po jedan gram peluda više, koristio sam bez povratka na prethodnu mjeru do četvrtog tjedna. Kada sam prešao na četvrti tjedan, četiri grama, zbog pojavljivanja simptoma alergije (crvenih fleka i svraba), u pola tjedna sam se morao vratiti na prethodnu mjeru od tri grama. Terapiju sam nastavio bez prekida do sedam grama do ponovnog pojavljivanja istih simptoma, pa sam se i tada vratio na 6 grama peluda. Kod jedanaest grama ponovno su se pojavili simptomi alergije, ali u blažoj formi. Tada sam se vratio na 10 grama. Kada sam došao do dvadeset grama, po Vašoj preporuci uzimao sam svakodnevno tijekom tri mjeseca po dvadeset grama. Smatram se izliječenim, pa Vas molim za mišljenje o daljnjoj terapiji.“

„Prema svjetskim autoritetima u području medicine, u prevenciji malignih oboljenja ne postoji nijedan bolji i potpuniji lijek od pčelinjeg peluda.“ Abadžić Nijaz, Pčele i zdravlje“ III izd., Beograd 1988. god.

Dobra pčelarska praksa i ekološko pčelarstvo

Nakon pojave prvih pčelara koji su usvojili **Zakon o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda** (2001. godine) s pripadajućim pravilnicima i stavljanjem istih pod nadzor Nadzornih stanica počeli su i sukobi s dijelom konvencionalnih pčelara. Odmah moram priznati i izraziti zahvalnost većini pčelara koji su s razumijevanjem pratili razvoj ekološkog pčelarstva u Hrvatskoj i uspoređivali svoje mogućnosti u vezi sa zakonom postavljenim uvjetima. Oni su i nastojali uvesti bar dio ekološkog, koliko su mogli, jedni potpunu zamjenu satnih osnova s novim od vlastitog voska ili bojanje novih nastavaka ekološkim bojama, drugi prijelaz na mravlju, mliječnu i oksalnu kiselinu... Nisu svi spremni riskirati i ostaviti svoju imovinu tri i više kilometra duboko u šumi, a osim toga za tako nešto nužan je i terenski auto. Bitna je njihova volja za podizanje kvalitete proizvoda. Hvala i sadašnjem uredništvu „Hrvatske pčele“ na predanoj pažnji ekološkom pčelarstvu. Bilo je i lijepih napisa u ostalim novinama, na televiziju se isto ne možemo žaliti jer im je ekologija uvijek interesantna.

Sukob s manjim dijelom pčelara odvijao se verbalno, direktno i još više indirektno raznim ogovaranjima. Pisano su postavljana pitanja, onako, samo da se oznaka *hrvatski eko proizvod* dovede u pitanje. Na forumu se mogu te besmislice naći i sada. Sjetimo se samo "jašenja na čavlu u dasci stranice nastavka". Jednostavno i logično je da ne smeta, ali cilj je bio dokinuti smisao i logiku, kompromitirati eko. Moram i citirati izjavu iz svoje neposredne okoline kolege pčelara, na sastanku udruge: „*Ekološko pčelarstvo, što je to, mi ćemo to ukinuti!*“. Isto tako sam ne jednom doživio pokušaj marginalizacije na pčelarskom sajmu u Gudovcu. Jednom sam organizirao izložbu zajedno s Nadzornom stanicom iz Hrvatskih šuma (koji su i platili prostor), a tu smo postavili i našeg proizvođača satnih osnova i jednog kolegu s ljekovitim biljem, koji je upravo dobio pravo na korištenje eko znaka. Čajevi i med idu zajedno, zar ne? Jednom sam jednostavno izložio proizvode na vlastitom stolu, bez obzira na protivljenje. Onda mi je dosadilo i okrenuo sam se sebi, odnosno nesmetanom praćenju izvrsnih predavanja. Uvijek smo iskoristili priliku podijeliti reklamne listove Nadzorne stanice za ekološku proizvodnju i odgovarali na pitanja pčelara, a interes postoji. Interes postoji i od strane uprave sajma i ostvaren je kroz novi specijalni sajam **LOREKO** – lov, ribolov, ekologija. Mogao bih još nabrajati, a mogli bi i ostali kolege ekološki pčelari, ali to nije cilj. Izjednačen je iznos poticaja za ekološko i konvencionalno. Radi se o malom broju proizvođača i malom iznosu novca, to jednostavno nije bio mudar potez za tako mali iznos pogaziti svečana predizborna obećanja i deklariranu podršku razvoju ekološke poljoprivrede. Zaključimo to i zaboravimo.

Političko opredjeljenje prema ekološkom je uvijek s odvagom: što dobivam trenutno ili gubim u odnosu

na jaki lobi kemijske i farmaceutske industrije. Probatte im doći s listom opasnih pesticida za pčelarstvo i zahtjevom da se zabrani korištenje istih. Prvo će zatražiti vrijeme za odgovor, zatim dokaze o šteti, onda će nas optužiti za nepoduzimanje pravovremenih mjera s naše strane i stvar će postati predmet na sudu, zatim još vremena itd. Možda jednom i mi pčelari „izlobiramo“ njih, ali za to je potrebno imati Europsku pčelarsku interesnu grupu, jaku i dobro koordiniranu i samo s tim ciljem. Budući da informatika to omogućuje, to bi bio zadatak mladih, odlučnih i obrazovanih pčelara.

Uvodi se *Dobra pčelarska praksa*. Moderni kupac sve više brine o kvaliteti hrane, sljedivosti hrane do izvora, nadzoru u proizvodnji i pakiranju, markiranju i eliminiranju nepovoljnih kemijskih, fizikalnih i bioloških utjecaja na kvalitetu hrane, razvijanje povjerenja u hranu (povjerenje je ključna riječ u ekološkoj poljoprivredi), cilj je da nema rezidua... pri svemu tome ja pčelar prihvaćam tu odgovornost i slažem se s tim. I ja sam taj jer proizvodim više pčelinjih proizvoda nego što trebam za vlastitu potrošnju. Neću više koristiti sredstva koja ostavljaju tragove u vosku, propolisu, matičnoj mliječi, neću sakupljati cvjetni prah u blizini tretiranih monokultura itd. Super, odlično, ekološko osviještenje za svaku pohvalu! Usporedite *Zakon o ekološkoj proizvodnji i Dobru pčelarsku praksu* i bit će vam jasno. Još se razlikujemo, ali sada puno manje. Dakle onaj manji dio pčelara koji su se onako izjašnjavali o ekološkoj proizvodnji sada prihvaća većinu kriterija iste. Samo naprijed, provodite smjernice *DPP* u praksi. Izgradite sistem nadzora unutar Saveza, jeftinije je, ali mora biti ozbiljno i egzaktno. Kada *Dobra pčelarska praksa* zaživi, pozovite potrošača na pčelinjak jer onda nemate što skrivati. U ekološkoj proizvodnji reklama kreće od izvora, u industrijskoj hrani od najvećeg urbanog centra.

Mi ekološki pčelari se tome iskreno radujemo i prihvaćamo *DPP* bez pogovora. Mi pripadamo ekološkom pokretu i svako podizanje kvalitete proizvoda u tom smislu je i naše postignuće.

Ivana Berg - Divald,
dipl. novinar,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

I pčelama je poznat izraz „nogom u stražnjicu“

Već i ptice na grani znaju da pčele izvode tzv. *pčelinji ples* kako bi svojim „sestrama po košnici“ objasnile gdje se nalaze hrana, smjer i udaljenost paše. No, nameće se pitanje što izviđačice i druge pčele čine kada otkriju da bi pčele iz njihove zajednice mogle biti izložene opasnosti, primjerice – dospjeti u klopku pauku koji vreba u zasjedi na izvoru hrane?

Tada pčele koje su otkrile opasnost pokušavaju sabotirati pčelinji ples na način da glavom guraju zadak (stražnjicu) pčelama „plesaćicama“, kako je pokazalo istraživanje podržano od *National Science Foundation-a* i objavljeno u renomiranom časopisu *Current Biology*.

PČELA KOJA IZVODI PLES (U CENTRU, OZNAČENA JE ŽUTOM I RUŽIČASTOM BOJOM) „UKIPI SE“ KADA PRIMI SIGNAL O OPASNOSTI OD PČELE KOJA JE OZNAČENA SLOVOM S S NJENE LJEVE STRANE. FOTO: JAMES NIEH, UNIVERSITY OF CALIFORNIA - SAN DIEGO

Biolozi kalifornijskog fakulteta u San Diegu su otkrili da pčele posebnim signalima, koji su srodni znaku „stop“, upozoravaju pčele iz svoje zajednice o opasnostima s kojima bi se mogle susresti tijekom ispaše. Ovo otkriće je rezultat niza pokusa koje su proveli prilikom istraživanja pčelinje zajednice: dok su one u potrazi za hranom bile napadnute od suparnica iz drugih zajednica s kojima su se borile za hranu na pokusnoj hranilici.

Napadnute pčele su tada proizvodile karakterističan signal (impuls) kako bi spriječile i upozorile druge pčele iz svoje zajednice (koje su se već pripremale za ispašu) na ovu opasnu lokaciju.

Pčele koriste ples za komunikaciju kako bi drugim pčelama opisale smjer i udaljenost paše te druge izvore hrane. Napadnute pčele usmjeravaju „stop“ signal prema pčelama (plesaćicama) koje pak plesom upućuju druge pčele na opasnu lokaciju.

James Nieh, izvanredan profesor biologije na UCSD, koji je proveo ove pokuse, izjavio je za medije da je ovaj osebujan signal u pčelinjoj komunikaciji, kojemu je cilj reducirati ples i „regrutaciju“ za hranom na opasnom mjestu, već otprilike poznat znanstvenicima, ali do sada nitko nije mogao sa sigurnošću ustanoviti jasan prirodni okidač za takvo ponašanje pčela.

„Stop signal“ je kratkotrajni vibrirajući signal koji traje desetinu sekunde, a upotpunjen je vibriranjem same pčele, oko 380 puta u jednoj sekundi. Ovaj signal učestalo odašilje pčela pošiljalatelj gurajući glavom zadak pčele recipijenta (primatelja), iako se pošiljalatelj ponekad može popeti na primatelja, pojasnio je voditelj projekta.

Znanstvenici koji proučavaju pčelinje zajednice „stop signal“ izvorno nazivaju „početni impuls“ zato što smatraju da su pčele stvorile signalizaciju kako bi isprobale uzorak hrane od primatelja, izjavili su na UCSD-u.

Profesor James Neih je u svojim pokusima otkrio jedan od okidača za stvaranje ovog signala (koji uzrokuje da plesačice prestanu plesati i napuste gnijezdo), a to su napadi pčelinjih suparnika i simuliranih grabežljivaca: **što su grabežljivci ili suparnici bili opasniji, pčele su proizvedle i odašiljale više „stop signala“** kako bi spriječile odlazak ostalih pčela iz svoje zajednice na tako opasnu lokaciju.

PRENAPUČENA HRANILICA - BORBA ZA PREVLAŠT - PČELE IZ RAZLIČITIH ZAJEDNICA SE BORE ZA HRANU, FOTO: JAMES NIEH, UNIVERSITY OF CALIFORNIA - SAN DIEGO

„Ovaj signal je dakle upućen pčelama koje se „regrutiraju“ i ne znaju za opasan izvor hrane, kako bi ih se upozorilo i u konačnici spriječila sama operacija.“ – smatra profesor Neih i objašnjava: „Stoga manji broj pčela odlazi na opasno mjesto, gdje ima hrane. Ovo je važno zbog toga što individua doživljava opasnost i prestaje s namjerom odlaska na ispašu, no „stop signal“ ju onemogućava

da upozori pčele iz svoje košnice (koje nisu iskusile opasnost i još uvijek se pripremaju za ispašu) o opasnosti.“

Konačan rezultat je takav da će zajednica reducirati ili u potpunosti prekinuti odlazak na opasnu ispašu, ovisno o doživljenoj jačini opasnosti.

Tako je Neih svojim eksperimentima dokazao da tijekom agresivne borbe za hranu žrtve napada značajno povećavaju proizvodnju „stop signala“ upućenog pčelama iz njihove zajednice, neke čak i više od 40 puta. Dok pčele koje nisu napale druge pčele ili nisu iskusile agresiju grabežljivaca ne proizvode „stop signale“, za razliku od pčela izloženih alarmnom feromonu, koje su povećale „stop signalizaciju“ za prosječno 14 puta, a pčele čije su noge mehanički bile priključene simuliranim ugrizom povećale su „stop signale“ za čak 88 puta!

Profesor Neih objašnjava da se superorganizmi kao što su pčele ponašaju za dobrobit cjeline – zajednice, gdje svaka pojedina pčela, kao i stanica u organizmu počiva na međusobnoj kolektivnoj suradnji - pozitivnoj i negativnoj povratnoj vezi. Tako i superorganizmi koriste različite tipove pozitivnih povratnih informacija, dok postoji samo nekoliko primjera signaliziranja negativnih informacija.

„Ovo je tek drugi primjer negativnog feedbacka ikada pronađenog kod superorganizama i smatra se najsofisticiranijim primjerom današnjice.“ – zaključio je profesor Neih i naglasio da je biologima upravo negativni feedback najzanimljiviji dio istraživanja – kada su zbog opće dobrobiti zajednice stopirane sve njene aktivnosti.

NA SVAKOM MERIDIJANU ZA MED ZNAJU

O pčelama su već ispričane mnoge priče, ispjevane brojne pjesme, napisane knjige, nacrtane slike, isklesane skulpture, snimljeni filmovi, stvoreni mitovi i legende. No, bez obzira na sve gore navedeno nikada ne treba prestati sa izdavanjem publikacija namijenjenih prvenstveno konzumentima pčelinjih proizvoda. Vođeni tom idejom, članovi pčelarskog društva „Zagreb“ tijekom prosinca su izdali publikaciju „Med sa 16. ili 116. meridijana“ kako bi educirali potrošače o medu, njegovom značaju, vrsti meda i kupnji, točnije gdje ga kupovati, kao i zanimljivostima iz svijeta pčela i općenito pčelarstva.

Budući da su izdavanje ovakve knjižice pratili i određeni troškovi, članovi udruge su u skladu s trendom globalne štednje naravno nastojali da oni budu što manji, stoga je knjižica izdana vlastitim snagama i uz potporu Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja. Za pisanje teksta zamolili su zaslužnog člana PD „Zagreb“ g. Nenada Strižaka koji je upravo ušao u četrdesetu godinu aktivnog članstva u pčelarskom društvu i još dužeg druženja s pčelama, na što je on s veseljem pristao.

„Bez potpore resornog ministarstva, knjižica ne bi izašla iz društvenih prostorija, bio bi to tek primjerak koji čeka na šire čitateljstvo, pa se ovom prigodom zahvaljujemo na dodijeljenoj potpori.“ – izjavili su članovi društva i zainteresiranom čitateljstvu poručili: **„Konzumirajući pčelinje proizvode i družeći se s pčelarima možda i sami poželite smjestiti pokoju košnicu u vaš vrt, vikendicu ili na djelić prijateljeva zemljišta“.** Što je u konačnici i cilj ove publikacije.

Svi zainteresirani knjižicu mogu dobiti u PD „Zagreb“.

Ivana Berg-Divald

Ivana Berg - Divald,
dipl. novinar,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Pčele voćnjaka - solitarne pčele

Američka pčelarka **Beth Rose** svakodnevno na svom kućnom pragu komunicira s pčelama. Iako zbog gostoljubivosti nije nagrađena medom, njezina košara s voćem je duplom puna, a ona nikada nije osjetila bolan žalac. Pitate se kako?

Rose, inače profesionalna vrtlarka, koja živi na 6 jutara zemlje u Alohi (Oregon) prije 12 godina je započela vezu s prijateljski raspoloženim **solitarnim pčelama** kada je u svom dvorištu primjetila, misleći tada – muhu, što ne bi bilo ništa čudno da nije bila kasna zima, a ne ljeto. Tako ju je znatiželja nagnala da pogleda malo поближе.

„Vidjela sam da su to ipak pčele!“ – objašnjava gđa. Rose za list *The Oregonian*.

Kada je uspjela zadobiti njihovu pažnju, shvatila je da su se pčele provlačile okolo rupa šarki koje drže vrata štale.

Stoga nije bilo teško zaključiti da se radi o vrsti (*Osmia lignaria*) solitarnih pčela koje su postale važnije, ili barem cjenjenije, otkako je došlo do ozbiljnog opadanja medonosnih pčela i u zadnje vrijeme – bumbara koji su također dobri oprašivači i u proljeće se pojavljuju već pri 5 °C, što je važno za oprašivanje voćki. Međutim, u vrijeme cvatnje bumbara je premalo i dok ojačaju svoja legla cvatnja je često već završena.

Ime solitarne pčele, samotarke ili samice (*Osmia*), iz porodice *Megachilidae*, potječe od toga što se te pčele ne roje, ne žive u zajednici u košnici, nemaju maticu, nego sve rade same. Za razliku od medonosnih pčela ne prikupljaju veće količine meda u svoje nastambe i žive usamljenički život tako da svaka ženka radi svoje gnijezdo u tlu ili u nekom pogodnom mjestu u kojem gradi zemljane komore za polaganje jaja i odgajanje ličinki. Solitarne pčele zbog nedostatka zaliha hrane izlaze s pojavom prvih cvjetova vrbe i voćaka te lete na nižim temperaturama (8 °C) za razliku od ljudima poznatije i veće medonosne pčele (*Apis mellifera*) koja ne izlijeće ispod 12 °C.

Brojnost tih pčela u prirodi ovisi o broju pogodnih staništa za zasnivanje gnijezda. Samice gnijezde rade u barskoj trstici (*Phragmites australis*) kojom su se nekada pokrivali krovovi kuća, izbušenu drvetu, građevinama od drva i blata; u pukotinama i otvorima drvenih, te zidovima neožbukanih kuća. U tunelu naprave 6-15 ćelija pregrađenih blatom.

Postupno ih samica puni nektarom peludom, sne-se jaje, pa opet pregradi i na kraju tunel debelo zagradi blatom.

Nažalost, primjena novih građevinskih materijala ugrožava opstanak ovih vrlo korisnih vrsta.

„Divljih“ pčela u Europi ima oko 260 vrsta od kojih svake godine izumre po nekoliko vrsta. Samih pčela samica ima pet vrsta, a posebno su važne i zanimljive divlje, solitarne ili pčele samice:

- *Osmia rufa*
- *Osmia cornuta*
- *Osmia corulenses*
- *Osmia leaiana*
- *Osmia lignaria*
- *Osmia cornifrons*
- *Megachile rotundata*
- *Xylocopa virginica*

„Još 70-ih godina smo imali problema sa pčelinjom populacijom.“ – prisjetila se **Pat Smith**, također profesionalna vrtlarka, tako da su tada solitarne pčele američkim poljoprivrednicima postale dio svakodnevice.

„Većina ljudi ih je htjela zato što su prijateljski raspoložene ili zbog toga što su ih htjeli koristiti u svrhu oprašivanja voćaka.“ – komentira Beth, koja ih voli iz oba razloga.

Prema Rosinim riječima, jedan ili dva ovakva kukca mogu oprašiti čitavu zrelu voćku. Budući da ne možete dobiti voće bez oprašivanja, važnost oprašivača je jasna i neupitna. Stoga ove pčele jedno-

OSMIA LIGNARIA, FOTO: WWW.AGF.GOV.BC

stavno morate uzgajati, ako zbog ničeg drugog, onda barem kako bi uvidjeli njihovu sposobnost oprašivanja, koja je neizmjerena. Budući da su ove pčele divlje nećete ih niti primjećivati, tako da vam njihova pojava neće niti uspjati zasmetati, smatra ova iskusna vrtlarka.

One naime ne stvaraju specifično gnijezdo i njima nije bitno gdje će ga smjestiti, dokle god rupe nisu prevelike. Šupljine koje su stvorili djetlići i drugi insekti, drveni balvani ili kućna fasada, njima će svakako dobro doći.

Kako bi zaštitili i zadržali ove korisne kukce neki ljudi kupuju ili prave kutije (kućice-košare) za liježenje, koje su u biti jednostavne drvene klade izbušene rupama promjera oko 8 mm ili posude, PVC cijevi, konzerve ili drvene kućice ispunjene slamkama.

Gđa. Smith i Rose ujedno svim zainteresiranima održavaju predavanja o solitarnim pčelama, a jedna i druga se slažu da uzgoj ovih individualki može biti kompliciran ili jednostavan, ovisno kako se vi postavite. Najjeftiniji način je naravno onaj da ne radite ništa ili da objesite kućicu za solitarke ispod strehe na istočnoj ili južnoj strani vaše kuće i nadate se da će pronaći put u vaš vrt. Ili možete kupiti slamke ili cijevi već napunjene ličinkama.

Ali moraju biti na otvorenom u vrijeme kada se očekuje dolazak odraslih pčela kako bi izašle van i upoznale te „pozdravile“ vaše voćke, bobice ili ukrasno bilje.

Prvi cvijet s kojim su se susrele, prisjeća se Smith, bila je *Pieris Japonica*, zatim forzicija, kao slijedeća, a vrlo brzo i jabuke, koje uskoro iza toga počinju cvjetati.

Stoga one imaju konstantnu opskrbu hranom – od prvog dijela ožujka do sredine ili kraja svibnja kada postaje prevruće za njih.

Budući da brzo oprašuju cvijeće, ženke se ne opterećuju time čine li one nama toliko veliku uslugu. Njihova jedina briga je skupljanje peluda i nektara koji im je potreban za hranjenje ličinki koje se legu iz jajašaca položenih između zidova napravljenih od blata (mi bismo rekli - još jedan materijal koje ženke bilo kojeg roda moraju tegliti).

Na takav način „majke pčele“, ne shvaćajući, osim hrane u leglo unose i nametnike.

OSMIA RUFA, FOTO: WWW.ARTHROPODS.COM

FOTO: WWW.HOMEORCHARDSOCIETY.COM

Nakon dvije do tri godine, nametnici se toliko namnože da pojedu sve zalihe peluda i nektara koji su pohranile ženke, tako da nema dovoljno hrane za mladunčad. E, tu dolazimo do najkompliciranijeg dijela tzv. čišćenja ličinki. Pravi entuzijasti će maknuti svaku ličinku i oprati ju.

„Prošlu zimu sam sjedila za svojim kuhinjskim stolom omotavajući svaku papirnatu slamku (svaka slamka sadržava oko pola tuceta ličinki) – na stotine njih!“ – objasnila je Rose i uz smješak nadodala: „Trebalo mi je 10 do 12 sati. Moj muž je mislio da sam luda.“

Pat Smith također čisti svoje ličinke, ali kaže da ih ne morate čistiti ukoliko ćete zamijeniti kućicu za leglo svake tri godine.

„Može biti skupo i oduzimati puno vremena“, smatra Pat, „ali je zabavno!“

Iako u Hrvatskoj još uvijek nema toliko velikog interesa za uzgoj solitarnih pčela, mr. sc. Marija Ševar, načelnica Odjela za ekološku proizvodnju u HZPSS koja ih proučava, kroz zanimljiva predavanja sve više prenosi znanje i animira kako pčelare, tako i druge poljoprivrednike za uzgoj ovih korisnih kukaca.

Stoga, ukoliko želite povećati nasade u svom voćnjaku, ništa vas ne košta da pokušate pripitomiti pokoju „solericu“ jer vam je uspjeh zagantiran, slažu se stručnjaci.

JESTE LI ZNALI?

- Ženke (kao i matica medonosne pčele) odlučuju hoće li zaleći žensko ili muško jajašce. Ženke polažu oko 3 do 4 muška jajašca na svaka 2 ženska zato što mužjaci odmah izlijeću iz gnijezda i veća je vjerojatnost da će završiti kao večera grabežljivcima. Budući da mužjaci nemaju nikakav drugi posao osim oplodnje ženki, zadržavaju se oko ulaza čekajući da ženke izlete kako bi ih oplodili.
- Da bi skupile dovoljno peluda i nektara kako bi nahranile ličinke ženke trebaju odraditi 15 do 35 letova i posjetiti 75 cvjetova po jednom letu!

FOTO: WWW.HOMEORCHARDSOCIETY.COM

- Svaka cijev (slamka, tuba) sadržava 5 do 6 jajašaca, a svaka ličinka je razdvojena zidom napravljenim od blata. Za izgradnju samo jednog zida od blata pčela solitarka mora 10-ak puta „odzujati“ po blato.
- Solitarne pčele nisu izbirljive gdje će se skrasiti ukoliko su rupe odgovarajuće veličine. Primjerice, njihove nastambe se mogu pronaći u neožbukanim fasadama i čak električnim utičnicama u garažama.
- *Osmia lingaria* je kukac prisutan u oprašivaњу flore iz davnina. Za oprašivanje jednog ju-

tra jabuka potrebno je prisustvo 250 do 750 „pčela voćnjaka“, kako ih još nazivaju, dok bi za istu količinu zemlje bilo potrebno 60.000 do 120.000 radilica medonosne pčele. Odnosno, jedna solitarna pčela ima učinak kao 120 letaćica pčele medarice.

- U 30 do 60 dana svoga života ženka solitarne pčele će oprašiti na tisuće i tisuće cvjetova.
- Solitarne pčele slove za prave kućanice u svijetu kukaca jer se drže bliže svoje kućice dok pčele medarice lete na širem području i posjećuju više biljaka. Stoga je za efikasno oprašivanje voćaka pravilan raspored kućica solitarnih pčela od velike važnosti.
- Izuzetno su pogodne za oprašivanje kruške koju zbog amina kojeg luči cvijet kruške medonosne pčele ne preferiraju. Solitarkama gotovo ništa ne smeta jer su prilagodljive, jedino im je bitno da je voćka u blizini njihove nastambe.

Radionica o korisnim kukcima u voćnjaku u Osijeku

Dana 9. veljače 2010. godine u 10,00 sati u Osijeku, u dvorani Poljoprivrednog instituta Osijek, Južno predgrađe 17, u organizaciji Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu – središnjica Zagreb i odjel osječko-baranjske županije i Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku održana je radionica za savjetnike savjetodavne službe, voćare i pčelare pod nazivom „Oprašivači i drugi korisni kukci u proizvodnji voća“.

Uvodno predavanje na temu „Uloga medonosne pčele u oprašivanju u agro-eko sustavu“ održao je prof. dr. sc. Zlatko Puškadija, te je riječ predao mr. sc. Mariji Ševar koja je podnijela najveći teret radionice. Mr. sc. Ševar održavši svoja dva predavanja „Problemi oprašivanja kruške“ i „Korisni kukci u voćnjaku s posebnim osvrtom na ulogu solitarnih pčela“, uspjela je na oko 50-tak prisutnih na radionici prenijeti svoje znanje, entuzijizam i ljubav prema solitarnim pčelama i drugim korisnim kukcima. Na kraju radionice mogli smo vidjeti kako izgledaju kućice za korisne kukce u voćnjaku i dobiti upute kako ih napraviti.

Prof. dr. sc. Zlatko Puškadija

Ivana Berg - Divald,
dipl. novinar,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Zlatna pčela 2010.

Deseti dani meda „Zlatna pčela“ i 5. županijsko ocjenjivanje meda uz pčelarsku izložbu, prodaju pčelinjih proizvoda i opreme, stručno-znanstveni skup i pčelarski bal održani su 20. i 21. veljače u Topuskom.

NA MLADIMA PČELARSTVO OSTAJE, FOTO: I. BERG-DIVALD

Ova već tradicionalna manifestacija koju pohode brojni hrvatski pčelari održala se pod pokroviteljstvom Sisačko-moslavačke županije, na čelu sa Marinom Lovrić-Merzel, dipl. ing. i zahvaljujući brojnim sponzorima: TZ Sisačko-moslavačke županije, Hrvatske turističke zajednice, Lječilišta Topusko, TZ Grada Zagreba, Općine Topusko, HGK Županijske komore Sisak.

Nakon što su pčelari u rano jutro postavili svoje štandove, sajam „Zlatna pčela“ je i službeno otvoren te su započela cjelodnevna predavanja. Prvo stručno predavanje na temu „*Ekološka borba protiv varoe*“ trebao je održati gost iz Austrije *Werner Hohl*, no nažalost njegov dolazak su spriječili nepovoljni vremenski uvjeti koji su rezultirali prometnom nesrećom. Stoga je Wenera Hohla zamijenio prof. dr. sc. Nikola Kezić i održao predavanje o *bolestima pčela gdje je prisutnima pojasnio što je to stres i kako se odražava na pčelama*.

Zatim je *dr. sc. Violeta Santrač* iz susjedne nam BiH predavala o *Zdravstvenom statusu pčele*, nakon čega je uslijedila „*Kavica s predsjednikom*“ HPS-a *Martinom Kranjecom*, na kojoj je dvorana bila prenapučena, da ne biste pomislili - ne samo zbog kave, već zbog aktualnosti u pčelarstvu gdje je predsjednik odgovarao na sva pitanja prisutnih pčelara i iznio presjek rada Saveza u protekle četiri godine.

MEDENI CAPPUCCINO, FOTO: I. BERG-DIVALD

„*Mogu reći da je odrađeno i više nego što smo planirali s obzirom i na zakonodavstvo koje se usklađivalo s EU, kao i potrebe koje su iz toga proizlazile, a vezane su uz skori ulazak Hrvatske u EU. Naravno,*

ima i onog čime nismo zadovoljni, ali to ne znači da od toga odustajemo, već se i dalje na tome treba uporno raditi.“ – ovim riječima je predsjednik HPS-a započeo izlaganje uz rezime svog rada.

Na „Zlatnoj pčeli“ su ujedno objavljeni rezultati i dodijeljene nagrade V. županijskog ocjenjivanja meda. Tako je u kategoriji kemijskog ocjenjivanja meda, koje su proveli prof. dr. sc. Nikola Kezić i prof. dr. sc. Dragan Bubalo na Agronomskom fakultetu u Zagrebu, za med od bagrema konkurenciju uvjerljivo „pomeo“ Božo Đurđević iz Kutine osvojivši 1. mjesto, a ujedno je proglašen i sveukupnim AS šampionom s najvećim brojem bodova (97,5) na ovom natjecanju. Prvo mjesto za kesten osvojio je Dragoljub Arbutina iz Dvora na Uni sa 96 bodova, dok je zlato za cvjetni med (livada) ponovno otišlo u Kutinu - Darku Ozimecu (95,5 bodova). Za med od metvice (93 boda) i amorfe (93,5) zlato je pripalo Hrvoju Kastmileru iz Siska.

Na organoleptičkom ocjenjivanju kestanovog meda, održanog u Topuskom, prvo mjesto je pripalo Zdenku Jakubeku iz Novske, Dragoljub Arbutina iz Dvora na Uni osvojio je drugo, a Zoran Zekić iz Novske treće mjesto.

Osim ocjenjivanja meda dodijeljena su i četiri priznanja od zajednice udruga Sisačko-moslavačke županije: Matiji Bučaru za doprinos pčelarstvu zbog izdavanja knjige, a Dragoljubu Arbutini, Tomislavu Krapljanu i Zdenku Jakubeku za pokretanje županijskog ocjenjivanja meda i organizaciju „Zlatne pčele“.

Tijekom mandata Martina Kranjeca prihvaćen je **Katastar pčelinjih paša**, prva faza – popis pčelara i pčelinjaka obrađena je u visokom postotku (90% udruga je predalo podatke), dok je druga faza – izrada karte pčelinjaka u tijeku, čija se primjena očekuje do 6. mjeseca 2010.; donesen je **Pravilnik o medu i Pravilnik o uniflornom medu**; izrađen je i donesen Pravilnik o ocjenjivanju kvalitete meda na natjecanjima u RH; još jednim Pravilnikom je **odobrena kolokvijalno nazvana prodaja meda na kućnom pragu**; pčelari su stekli **pravo na plavi dizel** i to 450 l po OPG-u; HPS je također intervenirao kod donošenja **Pravilnika o visini pristojbi i naknada za službene kontrole hrane životinjskog podrijetla i hrane za životinje**; pokrenuta je akcija da se izmjenama i dopunama **Zakona o sigurnosti prometa na cestama** ispravi propust pojma pčelarskog vozila; dakle, kako se pokazalo - HPS je pri ministarstvima subjekt pre-

ZAINTERESIRANA PUBLIKA, FOTO: I. BERG-DIVALD

govora i ništa što je u vezi sa pčelarstvom ne može biti doneseno bez HPS-a; napravljen je najniži stupanj HACCP-a, zaslugom Zlatka Tomljanovića, dr. vet. med. stvorena je **Dobra pčelarska praksa**; radi se na tome da ne bude poreza na dohodak za vlasništvo do 50 košnica itd. Nadalje, sve više smo prisutni u medijima, puno više nego u prijašnjem vremenu, što je zasigurno i jedan od razloga povećane potrošnje meda na domaćem tržištu, a glasilo „**Hrvatska pčela**“ je poprimilo obrise suvremenog i kvalitetnijeg lista. Osim toga, bitno je istaknuti da HPS u zadnje četiri godine nije dignuo članarinu, a da i dalje uredno posluje. HPS-u još preostaje za napraviti **Bonitet paša i Promatranje medenja**.

UDRUGA ZA PROMICANJE LJEPOTA I TRADICIJSKIH VRIJEDNOSTI HRVATSKE, FOTO: I. BERG-DIVALD

MADARSKI PREDAVAČ, FOTO: I. BERG-DIVALD

„Ako pak sagledamo rad HPS-a u protekle 4 godine i sjetimo se kakav smo HPS naslijedili, a kakva je situacija danas, gdje je HPS direktno inicirao i imao udjela u donošenju 8 Zakona i 15 Pravilnika, te 2 podzakonska akta, onda možemo biti i više nego zadovoljni i ta činjenica nam daje za pravo da idemo naprijed još jači, još organiziraniji, da ne dozvolimo nikakve podjele, ma od koga dolazile, jer samo jedinstveni možemo odgovoriti na izazove koji su pred nama!“ – zaključio je predsjednik Kranjec.

Nakon *Kavice s predsjednikom* uslijedilo je još jedno iznimno posjećeno predavanje *Vadas Gabora*,

dipl. oec. iz Mađarske na temu „*Pčelar u Europskoj Uniji*“. Budući da naše pčelare zanima što će se po pitanju pčelarstva događati kada Hrvatska uđe u EU, stručni prevoditelj *dr. Stipan Kovačić* je imao „pune ruke“ posla jer su prisutni postavljali dosta pitanja. No, ovom uzgajivaču matica to nije bio nikakav problem, dapače, dr. Kovačić je bio zadovoljan što je ovo predavanje privuklo veliki broj slušatelja, koji su od samog početka do kraja zadnjeg zanimljivog predavanja „*Tehnologija pčelarenja – mogućnosti i izazovi*“ *Zlatka Tomljanovića, dr. vet. med.* ostali na svojim mjestima, upijajući svaku riječ uz primjerenu dozu interakcije.

SLATKA „ZLATNA PČELA“

Osim organoleptičkog i kemijskog ocjenjivanja meda u Topuskom se održalo još jedno na kojem su ljubiteljice slatkih delicija iz Dubrovnika i Splita, članice *Udruge za promicanje ljepota i tradicijskih vrijednosti Hrvatske*, svojim istančanim nepsima odlučile koja je medna slastica najbolja. „*Oduševljene smo kolačima! Natjecateljice su se zaista jako potrudile i ne možemo se odlučiti koji je naj jer su svi super.*“ – konstatirale su članice žirija koje su sa svojom udrugom pozvane na *Dane meda* gdje se već nekoliko godina druže s pčelarima i udružuju snage u promicanju hrvatskih proizvoda.

Budući da se ipak mora izabrati najbolja od najbolje slastice, postavljena su tri kriterija u ocjenjivanju: izgled, okus i opći dojam, zbrojeni su bodovi i proglašen je pobjednik. Mljac!

Gđa. Mira Vujnovac nas je i ove godine počastila prefinim medenjacima i parenjacima, po koje se zasigurno vraćamo dogodine!

NAPITAK ZA BOLJITAK:

Zahvaljujući napitku g. Brijačka cijeli dan sam „zujala“ po hotelu i popratila sva predavanja bez osjećaja umora, stoga preporučam napitak svima. Isprobajte!

RECEPT:

2 dcl mlake vode
1 velika žlica meda
1 velika žlica peluda
2 velike žlice octa
20 kapi propolisa

Sve promiješati i popiti svako jutro svježe pripremljeno.

Vedran Lesjak,
urednik časopisa
Hrvatska pčela i
pčelar hobist

Pčelarski sajam u Grazu

Austrija svoj „Gudovac“ ima. Tim riječima bi mogli jednostavno opisati sajam pčelara koji se odražava više godina u Grazu. Već tradicionalno, događaj je održan u regionalnom centru za poljoprivredu i okuplja brojne pčelare, znanstvenike i proizvođače pčelarske opreme i ostalih potrepština vezanih uz pčelarstvo.

Zainteresirani i željni vidjeti što na zapadu novo ima, u Graz su se uputili Vladimir Maturanec iz Bjelovara, Tihomir Čauš sa Poljoprivrednog sajma u Gudovcu i moja malenkost.

Kao i na svim sličnim sajmovima nudilo se sve ve-

zano za pčelarstvo, od raznih košnica, metalne opreme za vrcanje, opreme za pakiranje, setovi za proizvodnju matica, svijeće i sapuni te kalupi za iste i ostalo. Zanimljivo je bilo za primjetiti da nije bilo niti jednog štanda na kojem se nudio med, dok je bilo nekoliko štandova na kojima su se mogla kupiti

razna alkoholna i bezalkoholna pića na bazi pčelinjih proizvoda.

Iako je po sastavu opreme i pčelara te prostoru sličan Celjskom pčelarskom sajmu jer je zastupljeno puno zapadnoeuropskih (Njemačka, Italija, Slovenija, Poljska, Francuska...) proizvođača opreme, moraju se primjetiti sniženja na sajmu u odnosu cijene u normalnoj prodaji i nažalost u odnosu na cijenu na

pčelarskom sajmu u Gudovcu. Pogotovo je iznenađio štand pčelarske tvrtke iz Poljske koji je zatrpan svime i svačime za pčelarstvo nudio ipak najpovoljnije cijene, spustivši ih i preko 20%.

Predavanja koja su održana oba dana slična su po tematici predavanjima sa naših sajmova, a privukla su brojne austrijske pčelare željne novih znanja. Predavanja su održali stručnjaci iz cijele Europe. Iz Grčke

sa Sveučilišta Thessaloniki došao je dr. Alexandros Papachristoforou, a iz Austrije dr. Christian Wurm, dr. Johann Kohl iz Beča i dr. Rudolf Moosbeckhofer sa Pčelarskog instituta u Beču. Od njemačkih predavača tu su bili dr. Stefan Berg sa Pčelarskog instituta Veitshöchheim, dr. Rebecca Basile sa Sveučilišta Koblenz, te Hedwig Riebe. Iz Danske, sa Sveučilišta Aarhus došao je dr. Per Kryger dok je iz Češke predavanje održao nama dobro poznati Dalibor Titera, dipl. ing. sa Pčelarskog instituta u Dolu.

Održana je radionica na temu marketinga u pčelarstvu koju je držao prof. dr. Siegfried Pöchtrager sa Ekonomskog fakulteta u Beču. Trajala je čitav dan, a kotizacija za sudjelovanje je iznosila 25 eura.

Na kraju bi mogli reći da smo malo razočarani očekivanjem od ovog sajma, ali nije iznenađenje ako se zna da oni takve sajmove održavaju na više mjesta tijekom godine. Može se reći da osim po sajamskim popustima i po nekim europskim izlagačima ne odskaače toliko od nekih naših sajmova, te je za očekivati da uz malo dodatnog napora i novih ideja brzo možemo preći i postati vodeći u regiji.

Tekst napisao:
Krstel Bukvić
Fotografije snimio:
Zdravko Šimićev

Dalmatinski pčelari u Italiji

U organizaciji braniteljske pčelarske zadruge „Apis Dalmacija“ iz Zadra i turističkog poduzeća „Eško“ dalmatinski pčelari, pojačani s bračnim parom Martinjak iz Osijeka, posjetili su 04. i 05. ožujka sajam pčelarstva i sjemenarstva u Piacenzi u Italiji. Pčelari iz Opuzena, Metkovića, Makarske, Omiša i Splita su krenuli na put iz Splita u ranim jutarnjim satima, dok su se pčelari iz Vodica i Murtera priključili u Vodicama, a zadarski pčelari u Zadru odakle je zajednički put nastavljen u pravcu Rijeke gdje su nam se priključili i pčelari iz Osijeka.

Da bi putovanje bilo ugodno i korisno pobrinula se profesorica Ljilja Eškinja koja nas je vodila kroz Italiju sa konstantnim informiranjem o kulturnim, povijesnim i gospodarskim znamenitostima svakoga grada kroz koji smo prolazili. Prvo odredište nam je bio grad Padova, poznat po brojnim znamenitostima, a nama najpoznatiji po Svetom Anti Padovanskom, pa je bilo normalno da posjetimo i baziliku Sv. Ante i samo središte prekrasnog grada Padove. Poslije razgledavanja Padove put je nastavljen prema krajnjem odredištu - Piacenzi gdje se uz večeru i ugodno druženje, kako mi to u Dalmaciji volimo reći (a ubrzo su i dragi Slavonci naučili dalmatinski dijalekt), čakulalo o bitnim stvarima u pčelarstvu.

Tijekom puta smo bili telefonski informirani od strane tajnika HPS-a g. Tomislava Gerića i člana UO-a g. Vladimira Bileka o aktivnostima hrvatskih seljaka i HPS-a o prosvjedima vezanim za problem poticaja.

Drugi dana našeg boravka u Italiji je počeo onim zbog čega smo i došli u Italiju tj. posjetom sajmu. Ulaskom na sajam dotad kompaktna grupa se nevjerojatnom brzinom raspala, jurilo se po štandovima, svi su nešto kupovali, pitali, razgledavali, a u komunikaciji sa izlagačima najviše se koristio jezik

pantomime jer Talijani naime jako rijetko govore neki drugi jezik osim svog, ali na kraju su ipak svi napustili sajam zadovoljni viđenim i doživljenim.

Na povratku je posjećen grad Verona poznat kao bogati grad i grad gospode, a nama najpoznatiji po zaljubljenom paru Romeu i Juliji. Kako je i među nama bilo zaljubljenih parova naravno da se nije propustila prilika za fotografiranje sa čuvenom Julijom uz obavezno milovanje njezinih intimnih dijelova tijela, iako nisam primijetio da je od naše ekipe netko napisao koju ljubavnu poruku kojih je na zidovima Julijinog ulaza na tisuće. Nakon šetnje Veronom put je nastavljen prema našoj granici što je značilo da se naš put primiče kraju. Naš put se primicao kraju, ali ne i aktivnosti u autobusu. Sudionike puta je zanimalo što se događa na blokiranim cestama, o čemu nas je redovito izvještavao g. Bilek, a dilema je bila da li kod Rijeke nastaviti u pravcu Splita ili Zagreba. Analiziralo se sajam – je li bolji ili gori nego prije 10 godina kada je jedan veći dio sudionika ovog puta posjetilo isti 2000. godine, koji su se usuglasili da je sajam doživio velike promjene i da se ni u cijenama, ni po izloženim eksponatima bitno ne razlikuje od sajmovi u našem bližem okruženju, ali uvijek ima nekih novih stvari koja nismo imali priliku vidjeti, pa smo se relativno duže zadržali na štandu iz Grčke, gdje se zapravo i najviše kupovalo, pa je i nakon povratka nekima žao što nisu kupili aparaturu za sublimaciju koja je stvarno kvalitetom iznad do sad viđenog na našim sajmovima. Stoga je to ujedno i zamjerka našim proizvođačima što ih nismo vidjeli na sajmu.

Ono što je najveća zamjerka jednog dijela sudionika ovog puta je broj od samo 33 pčelara iz cijele Dalmacije. Pitanje je da li je moguće da ostali stvarno nemaju potrebu ili stvarno imaju dovoljno znanja da im nije potrebna dodatna edukacija i nova znanja. Ti-

jekom vožnje prema granici imali smo i mala izlaganja, skoro predavanja, na temu proizvodnje peluda i matične mliječi. Postavljena su i šakljiva pitanja: tko je kriv što hrvatski pčelari nemaju mogućnost apliciranja projekata na predpristupne fondove iz IPARD programa EU. Naravno da se vodila i polemika čiji je med bolji dalmatinski ili kontinentalni, i na kraju smo se složili da je najbolji med uvijek med onog tko ga proizvodi tj. "moj med je najbolji". Šalu na stranu, u jednom smo bili jedinstveni, a to je da Hrvatska ima izuzetno visoku kvalitetu pčelinjih proizvoda i da upravo zbog svoje raznolikosti skupa s Francuskom možda ima najkvalitetniji med u Europi.

Jedinstveni stav je bio da bi dalmatinski pčelari trebali daleko bolje surađivati na razini Dalmacije i jedinstveno nastupati u zaštiti svojih interesa. Mišljenje je da bi trebalo raditi na zaštiti zemljopisnog podrijetla na regionalnoj osnovi po kojoj se Hrvatska svrstava u tri regije, i to: kontinentalnu, gorsku i jadransku, na taj način bi se daleko bolje štitio i pčelar i proizvod, pa se ne bi događalo da se u Dalmaciji pod autohtoni dalmatinski med prodaje med od bagrema, a na kontinentu med od kadulje i od strane tvrtki koje se bave prodajom meda i od strane snalažljivi pčelara kako na KUĆNOM PRAGU, tako i u takozvanoj sivoj zoni iliti u švercu. Postavljena su i pitanja zašto nije uspio ili zašto dalje ne ide projekt udruživanja pčelarskih zadruga.

Kako svaki put ima ograničeno vrijeme na kraju smo se dogovorili da autor teksta iskoristi svoje dobre odnose i prijateljske veze sa pčelarima Slovenije za posjet pčelarima Slovenije i Austrije ili uz pomoć dragih prijatelja u Slavoniji i Baranji za posjet pčelarima Slavonije i Mađarske. Koju varijantu ćemo izabrati, o tome ćemo u direktnim kontaktima sa pčelarima Dalmacije tijekom pčelarske sezone odlučiti, ali ćemo sigurno opet koristiti usluge poduzeća „Eško“ i gđe. Ljilje Eškinje jer smo se vratili s puta ne samo

bogatiji za nova znanja iz pčelarstva koja smo dobili videnim i razmjenom mišljenja i iskustva, već smo se vratili bogatiji za znanja o prostorima koje smo posjetili, a staro pravilo je da čovjek vrijedi onoliko koliko zna.

Umorni, ali zadovoljni, rastali smo se u Zadru u 3.30 min. gdje su se isključili iz puta zadarski pčelari, a ostali nastavili put u pravcu Splita.

Jedini hrvatski certificirani proizvođač lijekova vam preporuča:

Varolik - 35,40 kn
Varodal - 72,00 kn
Nozucid - 31,00 kn
Dalmela 1 - 14,76 kn
Dalmela 2 - 16,60 kn
Dalmela 3 - 14,76 kn

*Maloprodajne cijene s PDV-om

Svu robu možete preuzeti u našim distribucijskim centrima u Rijeci, Zagrebu, Osijeku i Splitu. Ostale narudžbe šaljemo pouzecom.

Vršimo otkup svih vrsta meda!

Narudžbe primamo na:
 Split, tel: 021 326 882, fax: 021 325 650
 Zagreb, mob: 091 315 0320, Vlado
 Osijek, mob: 091 315 0318, Silard
 Rijeka, mob: 091315 0305, Robi
 Dalmed d.o.o., Put Terminala bb, 21311 Stobreč, www.dalmed.hr

OTKUPLJUJEMO

PROPOLIS

HEDERA d.o.o.
 Put Vrbovnika bb,
 21311 Stobreč
 Tel./Fax: 385 (0)21 32 54 10

Problem se VAROOM?... VIŠE NE !!

Za EKOLOŠKU ZAŠTITU PČELA prirodna prihrana pčela najpriznatiji proizvod u Europi NE ŠTETI PČELI
 nema rezidua
VEĆI PRINOS DO 30%
 nije lijek, nije otrov
DOKAZANA UČINKOVITOST DO 94%

Bimex prom d.o.o.
 info 098 1870178
 e-mail: bimex@zg.t-com.hr
 www.bimexprom.hr

POSJETITE NAS NA SAJMU U VINKOVcima

APIS PETRINJA

PROIZVODNJA OPREME ZA PČELARSTVO

Proizvodimo:
 košnice LR, AŽ i Farar;
 nukleuse; matične rešetke;
 razmake; spojke za nastavljache

Pogon Čazma
 Gornji Draganec 117
 Tel./fax 043/776-062

prof. Matija Bučar,
pčelar iz Petrinje

DIVLJA KRUŠKA (*Pyrus pyraster* Burgsd.)

Divlja kruška je grm ili listopadno drvo, široke i guste krošnje i kratkog stabla. Grane imaju trnje, a listovi su tamnozeleni, sjajni, na naličju svjetliji, okrugli ili jajoliki, na rubovima pilasto nazubljeni. Na kratkim ograncima nalazi se 3-9 cvjetova u štitastom cvatu. Cvjetovi su bijeli s tamnocrvenim prašnicima. Plodovi su gotovo okrugli, kiselkasto gorki, naglo suženi u držak. Mogu se jesti samo prezreli i nagnjili, kad omekšaju ili otpadnu. Bogati su šećerima, pektinskim tvarima i vitaminima. U nekim zemljama priređuju iz krušaka divljaka posebno vino. Od osušenih plodova divljih krušaka mogu se prirediti ukusni voćni čajevi.

Divlja je kruška rasprostranjena kod nas u nekoliko podvrsta. Postoje mnogi prelazni oblici i hibridi s drugim, kultiviranim vrstama. U kontinentalnoj i gorskoj Hrvatskoj dolazi na brežuljkastom i brdskom pojasu šuma hrasta kitnjaka i običnog graba s bukvom. Susreće se pojedinačno uz rubove šuma, živice, pašnjake i putove od ravnice do pretplaninskog pojasa.

Srodna je vrsta *kruška trnovača ili krušvina* (*P.amygdaliformis* Vill), nisko mediteransko drvo sa tvrdim žutosmeđim plodovima koji dozrijevaju u listopadu. Postoji u nekoliko varijeteta, a raste poje-

dinačno ili u šumama medunca i cera. Ovo se drvo u našem kršu upotrebljava za vezivanje terena sklonih eroziji, a u voćarstvu za kalemljenje plemenitih voćki.

Predak svih uzgojenih krušaka u Engleskoj se naziva „Wild Pear“. Još uvijek postoji u prirodi, ali je ugrožen. Zbog toga je **divlja kruška 1998. proglašena drvetom godine**. Dostiže starost od 100 do 150 godina.

Kruška slabije medi od jabuke, ali pčele ih ipak rado pohode. Količina nektara što izluče cvjetovi jabuke za 24 sata kreće se od 0,70-1,37mg, dok divlje kruške od 0,05-0,16 mg. Analiza peludnih košarica pčela pokazuje da je pelud jabuke i kruške zastupljen čak preko 70% u odnosu na druge vrste peluda koje pčele prikupe u vrijeme cvatnje kruške. Cvatnja jednog stabla traje 10-14 dana. Cvate u travnju, a početak cvatnje ovisi od nadmorske visine i osunčanosti terena. Med je aromatičan i ugodna okusa. Samonikle i divlje kruške veoma su zanimljive sa stanovišta pčelarstva jer se ne prskaju herbicidima koji su inače lako topivi u peludu. To je isti slučaj i sa starim sortama krušaka koje obilno cvatu i rode, dugovječne su te osiguravaju kvalitetnu proljetnu pašu.

Skupština pčelarske udruge Krapina

Pčelarska udruga „Krapina“ održala je 20. veljače u restoranu „Pod starim krovovima“ u Krapini redovnu godišnju skupštinu svoje udruge. Iako jedna od pro-

sječnih udruuga po broju članova, može se pohvaliti brojnim akcijama koje organiziraju u svom gradu. Svi zajedno rade na razvijanju i unapređenju pčelarstva, osuvremenjivanju pčelarske proizvodnje i tehnologije te obrazovanje pčelara kroz brojna stručna predavanja.

Iako na skupštini nisu bili svi članovi udruge ipak je više desetaka članova, zajedno sa brojnim gostima i prijateljima iz susjednih udruuga doprinijelo da Skupština proteče u svečanom tonu.

Kako to već priliči Skupštini, predsjednik udruge g. Damir Krog kroz svoj Izvještaj predsjednika upoznao

je više desetaka prisutnih članova udruge i gostiju o radu Udruge u prošlom periodu. Nakon njegovog izvještaja uslijedili su izvještaji blagajnika, Nadzornog odbora i povjerenika za katastar.

Za pohvaliti je entuzijazam udruge, a svakako učitelja Mate Došena koji je voditelj Učeničke zadruge „Maslačak“, Područne škole „Škarićevo“ - Osnovne škole „Augusta Cesarca“ iz Krapine. Ova pčelarska zadruga djeluje već više godina i mogu se pohvaliti brojnim zavidnim rezultatima koje su osvajali na smotrama učeničkih zadruga diljem Hrvatske. Ovom prigodom dvije najvrijednije učenice njihove zadruge odrecitirale su svoju pjesmu na temu pčela.

Nakon službenog dijela i govora gostiju uslijedio je neformalni dio uz jelo i piće te popevke zagorskih muzikaša.

Vedran Lesjak

100 godina organiziranog pčelarenja u Jaski

Pčelari pčelarskog društva „LIPA“ Jastrebarsko krenuli su u 2010. sa velikim planovima i zadacima. Poslije duge i dosta teške 2009. godine, a istovremeno i vrlo uspješne, u ovoj godini čeka ih dosta posla. Poslije zbrajanja jesenskih i zimskih gubitaka koji se ove godine prosječno kreću oko 30%, pčelari su krenuli sa vrlo intenzivnim programom. U veljači su organizirano posjetili međunarodne sajmove u Gudovcu i Beogradu gdje su izmjenili svoja pčelarska iskustva s kolegama, te vidjeli dosta novih tehnologija u pčelarstvu. Također je to bila prilika za stjecanje novih saznanja kroz stručna predavanja, kao i prilika za nabavku potrebnih materijala po znatno povoljnijim cijenama.

Svakako najvrednija i najljepša činjenica za jaskanske pčelare je da su došli do saznanja i dokumenata u arhivima grada Karlovca iz kojih se vidi da je na području Jastrebarskog djelovala udruga koja je okupljala pčelare prije 100 godina. Udruga je bila izuzetno aktivna, što se vidi iz podataka koji govore o

stručnim predavanjima za pčelare u Jastrebarskom, te redovnoj petoj godišnjoj skupštini udruge koja je održana davne 1914. Posebno nas veseli podatak da postoji pisana riječ o organiziranom pčelarstvu na području Jastrebarskog prije 100 godina, i to tim više što jaskanski pčelari ove godine obilježavaju i slave 20 godina rada pčelarskog društva. Sav trud proteklih 20 godina dodatno pokazuje da nastavljamo tradiciju organiziranog pčelarenja u Jaski staru 100 godina. Sada kada znamo za ovaj podatak, dali smo si dodatno truda da istražimo malo detaljnije rad pčelarske udruge u Jaski s početka 20 stoljeća. Stoga intenzivno pretražujemo dokumente u državnom i arhivu Grada Zagreba. Nadamo se da ćemo do nekih novih dokumenata doći do 26. 03. 2010. godine, tj. do dana kada ćemo proslaviti 100 godina pčelarenja na ovim prostorima i 20 godina društva, te imati više podataka o pčelarima koji su u to vrijeme promicali pčelarstvo u našem gradu i kraju. Tada ćemo ujedno imati i redovnu izvještajnu skupštinu, a cijela proslava odvijat će se pod generalnim pokroviteljstvom Grada Jastrebarsko.

Darko Vancaš

Izborna skupština Pčelarske udruge „KUŠ” grada Crikvenice i Općine Vinodolske

Za predsjednika ponovno izabran Stjepan Marušić, a za doživotnog počasnog predsjednika Anton Capić

Grižane – dana 26. veljače 2010. godine održana je izborna skupština Pčelarske udruge „KUŠ” grada Crikvenice i Općine Vinodolske. U kratkom izlaganju o radu udruge u protekloj godini tajnik Janko Bojanac istaknuo je sve aktivnosti koje je ova udruga u posljednje vrijeme organizirala i na taj način postala jedna od najvrijednijih pčelarskih udruga u Primorsko-goranskoj županiji, pa i šire. Zahvalilo se starom rukovodstvu na nesebičnom zalaganju u svom radu.

Na skupštini su izabrana nova radna tijela na rok od 4 godine, a za predsjednika ponovno je izbran dosadašnji Stjepan Marušić. Za doživotnog počasnog predsjednika izabran je Anton Capić, suosnivač Pčelarske udruge „KUŠ”, izuzetno cijenjen član s velikim pčelarskim iskustvom kojim je i do sada nesebično savjetima pomagao pčelarima Društva. Za potpredsjednika izabrani su Bruno Mavrincac i Zrinko Lučić, za tajnika Janko Bojanac, a za blagajnicu Božena Renka. Donesen je plan rada za ovu godinu. Nakon odnošenja cvijeća na spomenik poginulima u Domovinskom ratu uslijedilo je neobavezno druženje uz jelo i piće sa željama za još plodniju i medonosniju 2010. godinu.

Bruno Mavrincac

Održana redovita godišnja skupština pčelarske udruge „Kadulja“ Metković

Dana 28. 02. 2010. godine s početkom u 10,00 sati u restoranu „Adria“ u Metkoviću održana je redovna godišnja skupština Pčelarske Udruge „Kadulja“ Metković na kojoj je prisustvovalo oko 50 pčelara članova Udruge, kao i cijenjeni gosti: gradonačelnik Metkovića Stipe Gabrić, bivša županica gđa. Mira Bučonić, pročelnik za društvene djelatnosti Milorad Dodig, županijski veterinarski inspektor Milivoj Dominiković, poljoprivredna inspektorica Milijana Sušan, Zdravko Granić, dr. vet. med., predsjednici susjednih pčelarskih udruga; iz Vrgorca g. Željko Majić, Ljubuškog - dopredsjednik g. Zdravko Miličević, Čitluka - g. Miroslav Ostojić, Čapljine - g. Davor Milanović, iz Dubrovačkog primorja - g. Đuro Klokoč i g. Ivo Vlašić.

Nakon uvodnih riječi skupu se obratio predsjednik Mario Bajo i pozdravio nazočne, a s dužnim poštovanjem poseban pozdrav je upućen gđi. Miri Bučonić, bivšoj županici Dubrovačko-neretvanske županije, osobi koja je dala veliki obol radu naše udruge.

Nakon pozdravnih riječi, predložen je na usvajanje dnevni red, a potom predloženo radno predsjedništvo, zapisničar, ovjeritelji zapisnika i verifikacijska komisija koji su od strane pčelara jednoglasno prihvaćeni.

Na samom početku predsjednik je podnio iscrpno izvješće o radu udruge u proteklom periodu, te tom prilikom istaknu značajnije događaje, i to:

- odlazak delegata na Skupštinu HPS-a, sudjelovanje i posjet pčelara na pčelarskim sajmovima Gudovac, Pazin, kao i na dane meda u Ljubuški,
- održavanje pčelarskog sjama u Metkoviću gdje su za uspješnost manifestacije pčelari udruge dali veliki doprinos, te je tom prilikom proslavljeno 40 godina neprekidnog djelovanja pčelarske udruge „Kadulja“ iz Metkovića,
- sudjelovanje predstavnika udruge na sastancima vezano za izradu katastra pčelinjih paša,
- izrada katastra i evidentiranje pčelara i pčelinjaka na području koje pokriva udruga,
- predavanja o zaštiti pčela koja su održana u Metkoviću,

- sudjelovanje pčelara udruge i dobru suradnju s medijima (radio, televizija, dnevni tisak), kao i solidnu zastupljenost u listu „Hrvatska pčela“,
- dobru suradnju s matičnim savezom HPS-om, tijelima vlasti grada i županije,
- dobru suradnju sa carinom i policijom, kao i sa inspekcijskim službama,
- proslava sv. Ambrozija, itd.

Istom prilikom napomenuo je aktivnosti koje su u tijeku, odlazak delegata u Zagreb na Izbornu godišnju skupštinu Hrvatskog pčelarskog saveza, obaveze koje udruga mora nastaviti, a to je katastar pčelinjih paša, te one koji nas očekuju: organiziranje manifestacije Dani meda – Metković 2010, s tendencijom da se ista organizira svake godine u gradu.

Isto tako osvrnuo se na probleme koje su pojedini pčelari naše udruge, a i drugih, imali prilikom selidbe pčela na jesenju pašu vrieska u pojedina mjesta na Pelješac.

U raspravi koja je uslijedila pčelari su izrazili zadovoljstvo i pohvalu na rad UO Udruge, a **pohvalili su i rad matičnog saveza HPS-a**, a posebno predsjednika Martina Kranjeca bez kojeg bi i naš rad bio manje zapažen.

Razgovaralo se o plavom dizelu i njegovu korištenju, o problemu deklariranja meda s našeg područja kad se kod ocjenjivanja mahom deklarira kao cvjetni, o poticajima u pčelarstvu gdje za riječ javila inspektorica Milijana Sušan, te pojasnila nejasnoće o zaštiti pčela i gubicima pčelinjih zajednica, te na koji način

nadoknaditi pricinjene štete, o planu i programu rada udruge za 2010. godinu, nastavak započetih projekata, o odlasku pčelara u što većem broju na pčelarske smotre i dr.

Nakon što su iscrpljene teme, pčelari su izrazili zadovoljstvo svim ostvarenim i poželjeli da se navedeni planovi ostvare te obećali veću pomoć u ostvarivanju istih.

Po završetku skupštine nastavljeno je druženje do kasnih poslijepodnevni sati uz svečani ručak priređen za pčelare i cijenjene goste. Na samom kraju sve nazočne je počastio i pozdravio sam gradonačelnik g. Gabrić sa željom da ova godina bude medonosnija za pčelu i pčelara, te da se navedeni planovi u što većoj mjeri ostvare.

Darko Dominiković, Metković

LI(je)PA MAJA

Pčelarska udruga „Lipa“ i jedina pčelarska ženska udruga u Hrvatskoj „Maja“ udružile su svoje snage 24. veljače i održale zajedničku Skupštinu. Iako su ove dvije udruge iznimno povezane, što zbog rodbinsko-bračnih, što zbog prijateljskih odnosa, prvenstveno su se solidarizirale kako bi poslužile kao primjer drugima u ovo sveprisutno recesijsko vrijeme.

Na samom početku odana je počast minutom šutnje pokojnom istaknutom članu „Lipe“ Kruni Tucakoviću, a zatim se nastavilo sa redovnim radom Skupštine kojoj je prisustvovao predsjednik gradske četvrti Gornja Dubrava Mirko Varat i predstavnici drugih udruge sa zagrebačkog područja: Mijo Puškarić i Nenad Strižak kao predstavnici PU „Zagreb“, iz pčelarske udruge „Maslačak“ Dugo Selo Juraj Kukas, Damir Rogulja iz PU „Pčelinjak“, predstavnici PU „Matica“ Zelina i mnogi drugi gosti.

Nakon predsjednika PU „Lipa“ Josipa Križa i Jasna Orešić, predsjednica „Maje“, društva koje predstavljaju članice „nježnijeg“ spola, održala je zanimljivo izlaganje u kojem se osim pozitivnih, dotaknula i negativnih stvari u hrvatskom pčelarstvu, pogotovo u Gradu Zagrebu, s nadom da će sve udruge zajedničkim snagama i dobrim međuljudskim odnosima težiti boljitku ovog medonosnog zanimanja.

Iako su pčelarske Skupštine uglavnom po mnogo stvari slične, samo je jelovnik drugačiji, rekli bi neki u šali, ova je ipak po nečemu drugačija, a to je prisustvo zainteresiranih građana koji se žele baviti pčelarstvom.

„U razgovoru sa svojim kumom i prijateljima pčelarima zainteresirala sam se za pčelice i bavljenje pčelarstvom jer sam tu pronašla onaj tračak nade kako bih se mogla baviti nečim smirenijim za razliku od onog s čim se bavim u gradskoj vrevi. Tako sam odlučila nabaviti 10 košnica i krenuti na novi posao! Osim toga, obožavam med i sve pčelinje proizvode!“ – objašnjava Javorka Siročić, koja je na Skupštinu došla u prisustvu svoje kćerke Vande, studentice Veterinarskog fakulteta u Zagrebu.

Izreka kako šećer uvijek dolazi na kraju (mogli bismo upotrijebiti i med), još jedanput se pokazala točnom kada je predstavljena mlada kandidatkinja za Upravni odbor HPS-a Ana Kostanjevečki koju su izabrale 4 zagrebačke udruge. Ne dozvolite da vas predrasude o mladosti i neiskustvu previše ponesu jer ova 26-godišnjakinja već 8 godina uspješno uzgaja matice, a zadnje dvije proizvodi i matičnu mliječ sa svojim dečkom Markom.

„Indijanci imaju Vijeće staraca, no kako nažalost mi nismo Indijanci jer bi onda živjeli u skladu s prirodom i u njoj, onda je zaista lijepo da na mladima svijet ostaje!“ – riječi su predsjednika „Lipe“ Josipa Križa, nad kojima su se mnogi zamislili.

Nedugo zatim je uslijedila fešta sa bogatom trpezom i veseljem u prostorijama mjesne samouprave u Dubravi koja je trajala do kasno u noć.

Ivana Berg-Divald

Renata Maričić pčelarska kraljica za 2010. godinu

U Vinkovcima, u sklopu 7. pčelarskih dana, održan je izbor za pčelarsku kraljicu na pčelarskoj zabavi u hotelu „Slavonija“. Nositelj organizacije pčelarske zabave i izbora za pčelarsku kraljicu bila je PU „Nektar“ iz Vinkovaca, a suorganizator udruga „Piplit“ iz Vinkovaca. Voditelji za izbor pčelarske kraljice bili su: Mirjana Marijanović iz udruge „Piplit“ i Milan Kramer iz Osijeka. Za izbor pčelarske kraljice prijavilo se sedam djevojaka: Ivana Grgić, Jelena Sadrić, Barbara Maričić, Ivana Gale, Renata Maričić, Martina Šuran i Helena Žderić. Za razliku od prethodne dvije godine kada su pčelarsku kraljicu birali posjetitelji na pčelarskoj zabavi, za ovu godinu odlučilo se za izbor pomoću prosudbene komisije u sastavu: Anka Šajnović, Josip Capan, dr. Stipan Kovačić, Elizabeta Pastulović i Nedjeljka Salat. Prosudbena komisija ocjenjivala je brojevima od 1-5, a kod djevojaka se ocjenjivalo: ocjena dojma lica, ocjena dojma nošnje i kako je nosi, ocjena hoda i vladanja, ocjena odgovora na pitanja i opći dojam osobnosti. Prosudbena komisija imala je težak zadatak, ali najviše bodova skupila je Renata Maričić iz Vukovara i ona je postala pčelarska kraljica za 2010. g, prva pratilja je Martina Šuran iz Andrijaševaca, a druga pratilja Ivana Gale iz Vinkovaca. Prve tri

djevojke dobile su lente od dogradonačelnika grada Vinkovaca Tomislava Šerića, te poklone od sponzora, a na kraju su sve djevojke dobile buket cvijeća. Od prisutnih djevojaka niti jedna nije bila tužna i kako je jedna istaknula: „*Mi smo još relativno mlade, a za izbor možemo se prijaviti do 25 godine.*“ Poslije izbora organizirana je tombola i zabava do jutarnjih sati.

Milan Kramer, Osijek

RENATA MARIČIĆ, PČELARSKA KRALJICA ZA 2010. GODINU

Pčelari darovali novac za Haiti

Članovi Pčelarskog društva Sisak održali 43. godišnju skupštinu

Za pčelare su povezane mnoge pozitivne vibracije, što mnoge potencijalne ljubitelje pčela u konačnici usmjerava da se započnu ozbiljnije baviti pčelarstvom. Druželjubivost, većinom dobro raspoloženje, susretljivost, skromnost i nadasve radišnost, samo su neke od osobina koje imaju pčelari. Uz ove karakteristike profila naših medara je i jedna neobična, da većina upoće ne koristi pčelinje proizvode u svojoj prehani. Uzgoj pčela za veliku većinu ne prestaje ni kada broj košnica osigura komercijalnu i profitabilnu proizvodnju. Razvijajući pčelarstvo i svoju organizaciju članovi Pčelarskog društva Sisak svake godine ocjenjuju svoj rad, pa su uobičajenim slijedom svojih

UNATOČ VISOKOJ PROIZVODNJI SISAČKI PČELARI PRIŽELJKUJU OD SVOJIH SUGRAĐANA VEĆU POTROŠNJU MEDA

okupljanja održali u Hotelu Panonija svoju 43 godišnju skupštinu. Pored uobičajenih točaka dnevnog reda za ovakve prigode, pčelari su iskoristili godišnje okupljanje za međusobno druženje i razmjenu iskustava. Više od četiri desetljeća neprekidnog rada i postojanja hvale je vrijedan staž, poglavito ako se pogleda današnja inflacija udruga. Unatoč problemima i teškoćama koji prate svaku proizvodnju, pa i proizvodnju meda, Pčelarsko društvo Sisak je u svakoj godini postojanja bilježilo uspjehe. Od skromnih početaka prije nešto više od 40 godina, Pčelarsko društvo danas objedinjava rad 78 svojih članova i članica među kojima je sve više mladih i žena. Prema svježim podacima sisački pčelari raspolažu pčelinjim fondom oko 6.000 košnica od čega je najveći dio u sustavu poticaja, a nešto manji broj su vlasništvo članova koji nisu zatražili potporu države. Sisački pčelari proizvode med, vosak, propolis, cvjetni prah, a jedan dio članova Društva su i značajni proizvođači matica i pakernih rojeva. Zahvaljujući postojećem broju košnica i razvoju pčelarstva na suvremenim dostignućima, sisački pčelari svake od zadnjih nekoliko godina proizvedu godišnje oko 250 tona meda. Respektivnu proizvodnju ne samo kvalitetnih vrsta meda već i drugih pčelinjih proizvoda ne prati primjerena potrošnja od strane naših sugrađana, kao ni realna otkupna cijena na hrvatskom tržištu. Govoreći o radu sisačkog Pčelarskog društva predsjednik mr. Marijan Matokanović je istaknuo da su planirane aktivnosti uglavnom odrađene osim izrade katastra pčelinjih paša koji će u ovoj godini, kako je rekao, biti završen do početka pčelarske sezone. U cilju osuvremenjivanja proizvodnje meda Društvo je nabavilo pet specijalnih elektronskih vaga pomoću

kojih će pčelari provoditi analizu kakvoće medonosnih paša.

U nizu aktivnosti edukacije, stručnog osposobljavanja i promocije pčelarstva članovi Društva su izlagali svoje proizvode na raznim manifestacijama i sajmovima na kojima su ostvarili zapažene rezultate i osvojili brojna priznanja i nagrade.

U tekuću godinu sisački pčelari ulaze osnaženi organizacijski i materijalno. Usvojili su realne planove rada koji će doprinijeti još većoj kvaliteti raspolaganja i gospodarenja pčelinjim pašama i proizvodnji pčelinjih proizvoda. U cilju stjecanja i razmjene pčelarskih iskustava i znanja dogovorili su organiziranje izleta na domaće pčelarske manifestacije, kao i one koje se provode u nama bližim europskim zemljama. Međusobna solidarnost sisačkih pčelara potaknula je donošenje odluke da se novčano pomognu stradali u Haitiju. Osim toga Skupština je usvojila da su prostorije Društva u zgradi kod savskog mosta u Galdovu otvorene svakog prvog i trećeg ponedjeljka u mjesecu za sastanke pčelara i onih sugrađana koji to žele postati.

Milan Lovrić, Sisak

OGLASI

ZRELI MATIČNJACI! Za pčelare ČK, VŽ, ZG, KŽ, BJ, OS, VT i KC od 10.4.. Stjepan Kebet.
GSM. 098/706-545

Prodajem inox vrcaljku za 32 AŽ ili LR okvira s motorom i regulatorom broja okretaja, košnice AŽ-standard, rabljene, 200 kn/komad. Konjščina.
Tel. 049/459-344; GSM. 098/885-415

Prodajem 50 pčelinjih zajednica.
Tel. 035/461-771; GSM. 098/180-6060

Prodajem pčele u AŽ košnicama.
Tel. 034/622-301; GSM. 099/737-6904

Prodajem pčele na 10 LR okvira i sadnice evodije. Sl. Brod.
Tel. 035/427-197; GSM. 099/723-7247

Prodajem 40 praznih AŽ-standard košnica.
GSM. 091/506-2430

Prodajem 60 pčelinjih zajednica u AŽ-standard košnicama ili na okvirima.
GSM.098/429-077

Prodajem povoljno polovne LR košnice.
GSM. 091/7851-778

Prodajem 20 pčelinjih zajednica iz AŽ nukleusa i 8 zajednica iz LR nastavaka.
Tel. 044/883-601; GSM. 098/628-198

Prodajem prikolicu sa 32 AŽ košnice i 16 nukleusa sa jakim zajednicama te autoprikolicu sa naletnom košnicom sa 16 AŽ košnica bez pčela.
GSM. 098/9828-678

Prodajem pčelinje zajednice na LR okvirima. Istra.
GSM. 091/5284-612

Prodajem pčele na 7 okvira iz AŽ-standard nukleusa.
Tel. 048/896-004; GSM. 098/9838-313

Prodajem 10-tak LR košnica na području Sinj – Split.
Tel. 021/831-988

Prodajem pčele na AŽ okvirima.
Tel. 049/557-034

Mijenjam 14 praznih AŽ košnica za LR nastavke s pčelama ili rojeve.
GSM. 092/1292-154

Prodajem prikolicu sa 60 AŽ-12 okvirnih košnica sa pčelama.
GSM. 099/1943-983

Prodajem pčele na AŽ okvirima iz 6, 7 i 8 okvirnih nukleusa, moguća dostava. Šipuš.
Tel. 048/856-610

Prodajem pčele na LR okvirima, u LR košnicama i rojeve.
Tel. 044/608-533; GSM. 098/862-960

OTKUPLJUJEMO MED

300 melis

Zagreb, Rudeška 14

Tel.: 01/3886-994

GSM: 099/3886-994

www.vm2.hr

Prodajem pčelinjake, pčele sa LR košnicama i na okvirima, a od 1. 5. paketne i prirodne rojeve te sve ostale pčelinje proizvode.
Tel. 044/630-820; GSM. 098/44-66-74

Prodajem više pčelinjih zajednica na LR okvirima, nekoliko pletara, a može i rojeve. Dugo Selo.
GSM. 091/5509-285

Prodajem kontejner veličine 10x2.5 m, na podvozu, sa elek. instalacijom i opremom.
Tel. 01/2983-841; GSM. 091/5046-767

Prodajem 100 LR zajednica na standard okvirima, podnica mrežasta, nastavak sa pčelama, saće 1-3 god., kombinirana hranilica, krov OSB ploča sa alu limom, obojeno eko bojom, matice 84 kom. 2009., 16 kom. 2008.
GSM. 098/9619-770

Prodajem pčele na LR okvirima do uljane repice i bagrema. Rojevi 300 kn.
Tel. 034/237-298; GSM. 098/360-201

Prodajem sklopljene LR okvire, užičene, sa satnom osnovom i nitnama za 15 kn/kom, te kupujem veći broj pčelinjih zajednica na LR okvirima ili rojeve.
GSM. 091/322-2221

Prodajem pčele na LR okvirima i nove kontejnere za LR košnice. Pogledati na www.lip.hr
GSM. 098/226-951

Prodajem TAM 110 T 10 sa 40 AŽ 10 okvirnih standard košnica i 18 lisnjača (Belčić), te 15 AŽ grom nukleusa 7 okvirnih. Pitomača.
GSM. 098/1816-463

Kupujem 500-tinjak kilograma meda.
GSM. 098/9283-810

Prodajem nastavljače AŽ-12 okvirne sa polunastavkom i okvire sa inox žicom.
Tel. 035/371-080;
GSM. 098/209-410

Prodajem pčele iz 7-okvirnih AŽ-standard nukleusa sa mladim maticama. Varaždin.
GSM. 098/1853-395

Prodajem pčele na AŽ-standard okvirima.
Tel. 040/333-194;
GSM. 098/1957-448

Prodajem kontejnere za 12 i 14 LR košnica ili miješanje za pčele.
GSM. 091/7538-249

Ozalj – Fratrovci, voćnjak 2172 m², započeta gradnja 6x8m, pogodno za pčelarenje, prodajem.
Tel. 01/2322-863; GSM. 091/2027-385

Prodajem pčelinji vosak prve klase, rakiju medovaču, parni topionik voska na plin, hrastovu burad 120 i 230 l Karlovac.
GSM. 091/7818-795

Prodajem povoljno LR nastavke, krovove, hranilice i podnice. Karlovac.
GSM. 091/9761-907

Prodajem TAM 130 t10 sa 67 AŽ-standard, 12-okvirnih košnica sa pčelama, odlično stanje, cijena 80.000 kuna, a poslije bagremove paše za 55.000 kuna. Ludbreg.
GSM. 098/9359-598

Prodajem pčele u LR nastavcima i elekt. otresač pčela.
Tel. 032/580-119

Prodajem veći broj pčelinjih zajednica na LR okvirima od 20. travnja.
Tel. 044/719-150
GSM. 098/694-607

Prodajem kamion TAM t110 sa 57 AŽ košnica sa pčelama.
GSM. 098/9134-895

Prodajem umjetne rojeve u 5. i 6. mjesecu, te pčele na farar okvirima.
GSM. 098/9137-945

Prodajem pčele na LR okvirima.
Tel. 01/6235-204
GSM. 091/5704-804

Prodajem radijalnu inox vrcaljku za 40 LR ili AŽ okvira sa elektrikom.
GSM. 098/9432-087

Prodajem pčele na AŽ okvirima, može i sa košnicom. Karlovac.
GSM. 099/8504-238

Prodajem AŽ-standard nukleuse, 60 komada sa pčelama i rojeve. Križ.
GSM. 098/262-188

Prodajem električnu 6 okvirnu LR vrcaljku i otklapač saća, prizvođač CMS Njemačka. Dalmacija.
GSM. 091/2023-512

Prodajem zbog starosti više košnica pčela DB i slične druge nastavljače.
Tel. 031/734-089

Prodajem 10 AŽ-standard nukleusa, 7-okvirnih i elek. ometač pčela, 220V.
GSM. 098/9828-830

BUMBAR

veliki izbor staklenki i zatvarača za med

BUMBAR d.o.o.
Bumbarov put 1
10431 Sv. Nedelja
Novaki
tel.: 01/ 3323-412
tel.: 01/ 3323-413
fax: 01/ 3323-337
e-mail:
info@bumbar.hr
www.bumbar.hr

Prodajem 10 LR-8 okvirnih košnica napućenih pčelama i više praznih nastavaka/polunastavaka. Zagreb. GSM. 091/588-4400

Prodajem pčele u LR košnicama, 20 komada, 6 DB sa AŽ okvirima i 9 nukleusa. Tel. 031/816-123; GSM. 095/812-5373

Prodajem užičene AŽ okvire, a može i sa satnom osnovom. GSM. 099/7202-290

Prodajem krajem travnja pčele na LR okvirima. Tel. 051/264-479; GSM. 098/9368-649

Prodajem pčelinje zajednice iz 7-okvirnih AŽ nukleusa. GSM. 091/2891-505

Prodajem pčele na AŽ-standard okvirima. Đakovo. GSM. 098/339-427

Prodajem pčelinje zajednice na 10 LR okvira sa 8-9 okvira legla. Grubišno polje. GSM. 098/660-281

Prodajem kamion TAM 6500 sa kontejnerom, bez košnica i pčela, produžena karoserija, registriran za prijevoz pčela do 15. svibnja, odlično stanje. GSM. 091/3484-221

IN MEMORAM: Mr. sc. STJEPAN VIVEK, dr. vet. med. (1936-2009)

Prošlo je godinu dana otkako nas je 15. ožujka 2009. godine nakon kratke i teške bolesti iznenada napustio istaknuti pčelar i član PU „Lipa“ Koprivnica mr. sc. Stjepan Vivek, dr. vet. med.

Rodio se 27. 01. 1936. u Brezovljanima (općina Sv. Ivan Žabno) gdje je završio osnovnu školu nakon koje završava gimnaziju u Bjelovaru. Veterinarski fakultet u Zagrebu završava 1961. i odmah se zaposlio u Veterinarskoj stanici Koprivnica u veterinarskoj ambulanti Veliki Poganac. Tamo se uz redovan posao veterinara počinje baviti pčelarstvom koje nastavlja i nakon prelaska na rad u Veterinarsku ambulantu u Koprivnici i preseljena u Koprivnicu 1975. godine. U Veterinarskoj ambulanti Koprivnica radi do 1999. godine, a zadnje 4 godine i kao direktor ambulante. Uspješno obavlja i unapređuje poslovanje ambulante i podiže na visoki stručni i profesionalni nivo. Uz to se intenzivno bavi pčelarstvom, surađuje s profesorom Sulimanovićem, a sa svojim znanjem, iskustvom i stručnošću do zadnjeg dana života pomaže svojim kolegama pčelarima. Bio je u više mandata član Upravnog odbora PU Lipa Koprivnica, a smrt ga je zatekla na dužnosti predsjednika Nadzornog odbora. Mi članovi PU „Lipa“ iz Koprivnice pamtim ga po njegovom poštenju, iskrenosti, stručnosti, dobroj volji i želji za pomoći svima u udruzi.

Hvala mu za svaku lijepu riječ i savjet. Neka mu je laka rodna gruda gdje je našao vječni mir i spokoj.

Pčelarska udruga „Lipa“ Koprivnica

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga u iznosu od 225,00 kuna, u što je uključeno i dobivanje časopisa. Pretplata za neučlanjene iznosi 270,00 kuna, a za inozemstvo 39,00 EURA. Cijena pojedinog broja za Hrvatsku iznosi 30,00 kuna. Časopis izlazi u 11 brojeva, u nakladi od 4200 primjeraka. Pretplata se tijekom godine ne može otkazati, a prima je Hrvatski pčelarski savez na broj žiro-računa 2484008-1100687902. Tiskara je "Grafika Markulin".

Upute za pripremu komercijalnih oglasa

Komercijalni oglasi moraju biti grafički pripremljeni i u pdf formatu dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu.

Cijena oglasa:

1/1	(16x24 cm)	4.200,00 kn
1/2	(16x12 cm)	2.500,00 kn
1/3	(16x7,5 cm)	1.800,00 kn
1/4	(16x6 cm, 8x12 cm)	1.300,00 kn
1/8	(5x8 cm)	650,00 kn

Popust na komercijalne oglase: 4x oglas -10%; 5-8x oglas -20%; 9-12x oglas -30%

Za sadržaj oglasa odgovaraju oglašivači.

Upute za pripremu malih oglasa građana

Mali oglasi moraju biti dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu za objavu u sljedećem broju časopisa. Svaki član HPS-a i pretplatnik na časopis ima pravo iskoristiti jedan besplatni mali oglas godišnje. Svi slijedeći mali oglasi naplaćuju se 4,00 kune po riječi, a oglas mora sadržavati najmanje 10 riječi.

Upute za pripremu tekstova za objavu u časopisu Hrvatska pčela

Rukopisi i fotografije za objavu u časopisu primaju se najkasnije do 10. u mjesecu, te se nakon objave ne vraćaju. Autorski honorari plaćaju se po jednoj kartici, koja sadržava 1.450 znakova, u iznosu od 75,00 kuna/kartici. Za sadržaj tekstova odgovaraju sami autori. Ostali mediji koji preuzimaju tekstove, obavezno moraju navesti izvor informacija.

PRIRODNIM PUTEM DO ZDRAVIH PČELA

A P I G U A R D

REGISTRIRANI VETERINARSKO
MEDICINSKI PROIZVOD
(UP/I-322-05/09-01/259)

Varroa je pčelinji neprijatelj broj 1. U posljednje vrijeme postala je otporna na tretmane raznim lijekovima koji su do sada bili učinkoviti. Suočeni sa problemima rezistencije (otpornosti), rezidua (ostataka štetnih tvari iz neregistriranih lijekova u medu, vosku i drugim pčelinjim proizvodima) i smanjene učinkovitosti, vrijeme je za DRUGAČIJI PRISTUP.

Sporo otpušajući gel timola - novi i efikasan tretman

- * Prirodan i netoksičan tretman
- * Visoka efikasnost protiv Varroe (u prosjeku 93%)
- * Rezistencija nije primjećena
- * Rezidue ne postoje u medu i vosku
- * Osigurava pojačanu higijenu (pčela) u košnici, a time sprečava povezane probleme
- * Smanjuje pojavnost CCD (kolaps pčelinje zajednice)
- * Krajnje jednostavna upotreba (2x50 mg plitica po košnici u razmaku od 14 dana)
- * Apiguard je siguran za pčele i njihovo leglo
- * Istodobno djeluje na više mjesta, čime smanjuje mogućnost ponavljanja invazije

Proizvođač

Vita (Europe) Ltd: 21/23 Wote Street,
Basingstoke, Hants, RG21 7NE, UK
Tel: ++441256 473 175
Fax: ++441256 473 179
www.vita-europe.com
www.apiguard.com

Zastupnik

CVA d.o.o.
Zagreb, Utijska 40
Tel: 01/2304-334
01/2304-335
Fax: 01/6604-031

Regionalni distributeri

VETERINARSKA AMBULANTA
KONJŠČINA d.o.o.
Tel: 049/464-777
Mob: 099/4654-654

VETERINARSKA STANICA d.o.o.
SENJ
Tel: 053/881-404
Fax: 053/884-864

SVE BOLJE VELEDROGERIJE

Maloprodaja:

Zagreb, Trnjanska 33, tel.: 01/ 61 50 730
 Split, Mosečka 52, tel.: 021/ 502 635
 Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635
 Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/ 382 560

PIP d.o.o.

Bijenik 158, Zagreb
 tel.: 01/ 37 38 492
 pip@pip.hr
 www.pip.hr

PIP-BH d.o.o.

Velika Kladuša, BiH
 tel.: +387 37 773 678
 Predstavništvo Sarajevo
 tel.: +387 33 636 211

BURZA MEDA - OTKUP I PRODAJA

NAZOVI, KONTAKTIRAJ - SAZNAJ SAMO SVOJU CIJENU

USKORO! PČELARSKA BURZA: SVE ZA PČELARSTVO - SVE OD PČELA

Matična rešetka mala

žičana 1010010470

Akcija traje do 30.04.2010. ili do isteka zaliha.

19,99kn

Maloprodajna cijena s PDV-om.

Korito PVC

za otkl. stal. RSF 1011020330

Akcija traje do 30.04.2010. ili do isteka zaliha.

999,00kn

Maloprodajna cijena s PDV-om.

Hranilica PVC 2L

1010011040

Akcija traje do 30.04.2010. ili do isteka zaliha.

34,99kn

Maloprodajna cijena s PDV-om.

Bježalica LR PVC 2

1010011000

Akcija traje do 30.04.2010. ili do isteka zaliha.

14,99kn

Maloprodajna cijena s PDV-om.

Trajno niske cijene

Vrcaljka Zn AŽ/LR 4

1011020010

1049,00kn

Vrcaljka RSF AŽ/LR 3

1011020810

1249,00kn

Vrcaljka RSF AŽ/LR 4

1011020020

1299,00kn

Vrcaljka RSF AŽ/LR 6

1011020100

1799,00kn

Akcija traje do 30.04.2010. ili do isteka zaliha.

Maloprodajna cijena s PDV-om.

ROBU ŠALJEMO I POUZEĆEM!

SVE ZA PČELARSTVO * SVE OD PČELA